

**SPOR LİSESİ VE DİĞER LİSELERDEKİ
ÖĞRENCİLERİN LİDERLİK ÖZELLİKLERİNİN
ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Muhammed Mustafa Mücahit TEKİN

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı

2024

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
KIŞ SPORLARI VE SPOR BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİM DALI

**SPOR LİSESİ VE DİĞER LİSELERDEKİ ÖĞRENCİLERİN LİDERLİK
ÖZELLİKLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

(Investigation of Leadership Characteristics of Students in Sports High Schools and Other
High Schools in Terms of Various Variables)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammed Mustafa Mücahit TEKİN

Danışman: Prof. Dr. Mehmet Ertuğrul ÖZTÜRK

Erzurum
Ağustos, 2024

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Muhammed Mustafa M¼cahit TEKİN tarafından hazırlanan “Spor Lisesi ve Diğer Liselerdeki Öğrencilerin Liderlik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” başlıklı çalışması 28/08/2024 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı:	Doç. Dr. Öner GÜLBAHÇE <i>Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Ertuğrul ÖZTÜRK <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır
Jüri Üyesi:	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Haluk SİVRİKAYA <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof. Dr. Fatih KIYICI

Enstitü Müdürü

Aslı Islak İmzalıdır

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Spor Lisesi ve Diğer Liselerdeki Öğrencilerin Liderlik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

28 / 08 / 2024

Aslı ıslak imzalıdır

Muhammed Mustafa Mücahit TEKİN

Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŐEKKÖR

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalıŐmayı, değerli bilgi ve katkıları ile yöneten, çalıŐmamın her aŐamasında yardımlarını esirgemeyen hocam, Sayın Prof. Dr. Mehmet Ertuğrul ÖZTÖRK'e en derin saygı ve Őükranlarımı sunarım.

ÇalıŐmalarım sırasında ilgi ve desteklerini esirgemeyen bu zorlu süreç boyunca beni büyük bir sabırla destekleyen, her daim yanımda olan kıymetli aileme teşekkür ederim.

Muhammed Mustafa Mücahit TEKİN

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SPOR LİSESİ VE DİĞER LİSELERDEKİ ÖĞRENCİLERİN LİDERLİK ÖZELLİKLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Muhammed Mustafa Mücahit TEKİN

Ağustos 2024, 79 Sayfa

Amaç: Bu araştırmanın amacı, spor lisesi ve diğer liselerdeki öğrencilerin liderlik özelliklerinin okul türü, sınıf, cinsiyet gibi çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

Yöntem: Bu çalışma nicel verilere dayalı genel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini; Ortaöğretim kurumlarında eğitim gören (9.-10.-11. ve 12. Sınıf) bireyler oluşturmaktadır. Örneklemi ise, Van/Erciş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Spor Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Fen Lisesi ve Anadolu Lisesi'nde öğrenim görmekte olan 295 kadın ve 241 erkek olmak üzere toplam 536 öğrenci oluşturmaktadır. İki bağımsız değişkenler için örneklem T testi (Independent Samples T test); ikiden fazla değişkenin karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) testi uygulanmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi ($p < 0,05$) olarak belirlenmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin okul türü değişkeni için yapılan Test sonuçları detaylı olarak incelendiğinde katılımcıların GLÖÖ alt boyutlarından “iletişim kurabilmek”, “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri” ve “sorumluluk” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). GLÖÖ ortalama değeri ile GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma” ve “problem çözme becerileri” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Sonuç: Pearson Korelasyon (r) analizine bakıldığında gençlik liderlik özellikleri ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişkinin pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yine çalışmaya katılan öğrencilerin okul türüne göre mücadele isteği ve hedef koyma, problem çözme becerileri ve GLÖÖ ortalama değerlerinde spor lisesine gidenler lehine olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Lise, Liderlik

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

INVESTIGATION OF LEADERSHIP CHARACTERISTICS OF STUDENTS IN SPORTS HIGH SCHOOLS AND OTHER HIGH SCHOOLS IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Muhammed Mustafa MÜCAHİT TEKİN

August 2024, 79 Pages

Purpose: The aim of this study is to examine the leadership characteristics of students in sports high schools and other high schools in terms of various variables such as school type, class, and gender

Method: This study was carried out in a general survey model based on quantitative data. The universe of the research; Educated in secondary education institutions (9th-10th-11th and 12th grades) Class) individuals. The sample consists of a total of 536 students, 295 female and 241 male, studying at Sports High School, Health Vocational High School, Social Sciences High School, Science High School and Anatolian High School affiliated to the Van/Erciş District Directorate of National Education. Independent Samples T test for two independent variables; One-way analysis of variance (One Way ANOVA) test was applied to compare more than two variables. The significance level was determined as ($p < 0.05$).

Findings: When the test results of the mean value of the youth leadership characteristics scale (SLS) and the sub-dimension values of the students participating in the study for the school type variable were examined in detail, it was determined that there was no statistically significant difference in the sub-dimensions of "communication", "group skills", "trusting and being reliable", "decision-making skills" and "responsibility" from the sub-dimensions of the GLÖS of the participants ($p > 0.05$). It was determined that there was a statistically significant difference between the mean value of the HLS and the sub-dimensions of "willingness to struggle and goal setting" and "problem solving skills" ($p < 0.05$).

Result: When the Pearson Correlation (r) analysis was examined, it was determined that the relationship between the sub-dimensions of the youth leadership characteristics scale was positive, moderate and significant. Again, it was determined that the students participating in the study were in favor of those who went to sports high school in terms of their desire to struggle and goal setting, problem solving skills and GLÖS average values according to the type of school.

Keywords: Sports, High School, Leadership

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	ix
BİRİNCİ BÖLÜM.....	10
Giriş.....	10
Araştırmanın Amacı.....	11
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi.....	11
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	13
Varsayımlar.....	13
Terim ve Tanımlar.....	13
İKİNCİ BÖLÜM.....	14
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	14
Ortaöğretim Kurumlarının Kuruluşu ve Amaçları.....	14
Ortaöğretim kurumlarının amaçları.....	14
Spor Liselerinin Kuruluş Amaçları.....	16
Lider.....	17
Liderin özellikleri.....	17
Liderlerin fonksiyonları.....	19
Liderliğin güç kaynakları.....	20
Lider ve yönetici arasındaki farklılıklar.....	21
Liderlik.....	22
Liderlik kuramları.....	23
Yeni liderlik kuramları.....	25
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	31
Yöntem.....	31
Araştırma Yöntemi.....	31

Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu/Katılımcılar/Veri Kaynakları.....	31
Veri Toplama Teknikleri.....	31
Süreç/Uygulama.....	32
Verilerin Analizi.....	32
Araştırmacı Rolü	33
Geçerlik ve Güvenirlik.....	33
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	35
Bulgular	35
BEŞİNCİ BÖLÜM	58
Tartışma ve Sonuç	58
Öneriler	65
KAYNAKÇA	67
EKLER	72
EK-1. Ölçek İzin Yazışmaları	72
EK-2. Anket Formu.....	73
ÖZGEÇMİŞ.....	76

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. <i>Normallik Dağılım Test Sonuçları</i>	32
Tablo 2. <i>Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyutları Güvenilirlik Analizi</i>	34
Tablo 3. <i>Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı</i>	35
Tablo 4. <i>Katılımcıların Okul Dağılımı</i>	35
Tablo 5. <i>Katılımcıların Evde Kendilerine Ait Bir Odaya Sahip Olma Dağılımı</i>	35
Tablo 6. <i>Katılımcıların Sınıf Dağılımı</i>	35
Tablo 7. <i>Katılımcıların Kardeş Sayısı Dağılımı</i>	36
Tablo 8. <i>Katılımcıların Ailelerinde Kaçınıcı Çocuk Oldukları Dağılımı</i>	36
Tablo 9. <i>Katılımcıların Babalarının Eğitim Durum Dağılımı</i>	36
Tablo 10. <i>Katılımcıların Babalarının Meslek Dağılımı</i>	37
Tablo 11. <i>Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumu</i>	37
Tablo 12. <i>Katılımcıların Annelerinin Meslek Dağılımı</i>	37
Tablo 13. <i>Katılımcıların Zamanlarının Çoğunu Kiminle Geçirdikleri Dağılımı</i>	38
Tablo 14. <i>Katılımcıların Ailelerinin Ekonomik Durumu Dağılımı</i>	38
Tablo 15. <i>Katılımcıların Cinsiyete Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin T Testi Sonuçları</i>	39
Tablo 16. <i>Katılımcıların Okul Türüne Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin T Testi Sonuçları</i>	40
Tablo 17. <i>Katılımcıların Kendilerine Ait Odalarının Var Olup-Olmama Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin T Testi Sonuçları</i>	41
Tablo 18. <i>Katılımcıların Sınıflarına Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları</i>	42
Tablo 19. <i>Katılımcıların Kardeş Sayısına Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları</i>	44
Tablo 20. <i>Katılımcıların Ailedeki Kaçınıcı Çocuk Olduklarına Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları</i>	45
Tablo 21. <i>Katılımcıların Babalarının Eğitim Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları</i>	46
Tablo 22. <i>Katılımcıların Babalarının Meslek Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları</i>	48

Tablo 23. <i>Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları</i>	50
Tablo 24. <i>Katılımcıların Annelerinin Meslek Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları</i>	52
Tablo 25. <i>Katılımcıların Zamanın Çoğunu Kiminle Geçirdiğine Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları</i>	53
Tablo 26. <i>Katılımcıların Aile Gelir Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları</i>	55
Tablo 27. <i>Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analiz Sonuçları</i>	57

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

GLÖÖ	: Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği
GLÖ	: Gençlik Liderlik Özellikleri
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
p	: Anlamlılık Düzeyi
ss	: Standart Sapma

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Bazı kaynaklarda çocukluktan ergenliğe geçiş sürecinin 10-15 yaşları arasını kapsadığı belirtilse de bu rakamların mutlaklık ifade etmediği söylenmektedir. Zira ergenliğin başlangıç süresi ırk (genetik), iklim (yaşam alanı) ve beslenme şartları gibi değişik faktörlere bağlı olarak da değişebilmektedir. Biyolojik anlamda fiziksel ve cinsel gelişim açısından ergenlik dönemine giren gençler, duygusal, sosyal ve ahlaki açıdan gelişim içerisinde olurlar. Bu dönemde gençler, kendilerini keşfetmek ve yönetmek isteseler de bu konuda genelde zorlanırlar. Çoğu zaman ailelerinden ya da çevrelerinden bu konuda yardım alırlar. Bu dönemdeki gençler içerisinde liderlik özelliği olan bireyler, bu işi kendi kendilerine çözümler. Bu bağlamda gençlerde liderlik özelliklerinin tespiti, liderlik kapasitesi oluşturmanın ve geliştirmenin önemli olduğu söylenilebilir.

İnsanoğlunun farklılaşma, yenilik ve değişim isteğinin oluşturmuş olduğu durum spor endüstrisinin içinde anlam kazanabilmektedir. Bu bağlamda, dünya spor endüstrisi insanoğlunun farklılaşma, yenilik ve değişim isteklerine karşılık olarak ekstrem spor olgusunu ortaya çıkarmıştır (Şimşek, 2010).

Liderlik, kişinin bakış açısına bağlı olarak farklı şekilde tanımlanabilen ve analiz edilebilen bir olgudur. Nasıl; Bir nesneye farklı açılardan bakıldığında ve farklı özellikleri aynı şekilde görüldüğünde, rehberlik olgusuna farklı yönlerden yaklaşıldığında, onu farklı şekillerde analiz etmek ve tanımlamak mümkündür. Bu anlamda liderlik, yönetim biliminin bir nesnesi ve işle ilgili bir kavram olmasının yanı sıra psikolojik, sosyolojik, politik, askeri, felsefi ve tarihsel bir bakış açısıyla ele alınabilen ve analiz edilebilen bir olgudur (Şişman, 2002). Gençlerdeki liderlik özellikleri ile ilgili çalışmalar gençlik gelişimi bağlamında ele alınmaktadır. Gençlik liderliğinin hala ortak bir tanımı yoktur. Aslında, kavramın kendisi, gençlik adına konuşma hakkı, gençlik katılımı, gençlik adına karar verme hakkı ve gençliğin güçlendirilmesi gibi gençlik liderliği de dahil olmak üzere birçok isme sahiptir (O'Donoghue vd., 2006). Literatürde yer alan gençlik liderliği tanımları araştırmacıların araştırma alanlarına bağlı olarak değişmektedir. Belirsiz liderlik tanımları gençlik liderliği için de geçerlidir (Klau, 2006).

Yapılan alanyazın incelenmesinde gençlerde liderlik üzerine çalışmalar rastlanmıştır. Ancak yapılacak olan bu çalışmada, konu spesifik açıdan yani spor lisesi ile diğer liselerdeki gençler üzerinden ele alınacaktır. Yine bu çalışmada uygulanan gençlik liderlik özelliği ölçeği ile ilgili çalışmalar oldukça azdır. Bu nedenle bu araştırma, spor lisesi ve diğer liselerdeki öğrencilerin liderlik özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, spor lisesi ve diğer liselerdeki öğrencilerin liderlik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Günümüzde gençlik çalışmaları için; gençlerin sportif, sanatsal, bilimsel ve kültürel alanda gelişim sağlamaları, yeteneklerini keşfetmeleri, geliştirmeleri ve düşüncelerini hayata geçirebilmeleri adına önem taşıyan faaliyetler olduğu söylenebilir.

Lise öğrenimi öğrencilerin ergenlik çağını içerdiği için bu dönem bireylerin hayatlarının en karmaşık dönemidir. Bu dönemde bireylerin ani psikolojik ve sosyal değişimleri görülmektedir. Ergenlik döneminde olan bu bireylerin geçiş evresi yalnızca fizyolojik değişimler değil aynı zamanda duygusal ve psikolojik değişimler de gözlemlenir. Erken çocukluk dönemindeki deneyimler, yetiştirilme tarzı, ebeveyn tutumları, aile öyküsü gibi etkenler ergenlik döneminin nasıl şekilleneceğini gösteren önemli değişkenler arasında yer alır. Ergenlik çağında olan bireyler psikolojik yönden ruhsal sorunlar yaşar. Bunlar; davranış bozuklukları, karşı ya da karşıt gelme bozukluğu, şiddet ve saldırganlık, obsesif kompulsif bozukluk, intihardır, alkol-madde kullanımı ve bağımlılıktır.

Ergenlik döneminde çocukça alışkanlıklar ve davranışlar yerini daha olgun tutumlara bırakılır. Bu süreçte ergenin aile, öğretmen, arkadaş ilişkileri etkilidir. Bunlarla beraber ergen çevresine tek başına bakmayı da öğrenir. Ergenin sosyalleşme evresindeki başarısı bu döneme iyi hazırlanmış olmasına etkilidir. Hazırlık döneminde ailenin etkisi önemlidir. Aile ortamında yeterince saygı ve sevgi gören, gelişimleri için desteklenen ergenler sosyalleşme sürecinde başarıyla gerçekleştirirler. Bilindiği gibi spor yapan bireylerin sadece fiziksel özellikleri gelişmez aynı zamanda da sosyal yapısı ve en önemlisi de liderlik özelliği gelişir. Gençlerin bu dönemde öz güveni artar, kendini kanıtlama isteği daha yoğundur ve arkadaşlarına sahip çıkma ve onları destekleme özellikleri ortaya çıkar.

Öğrenciler ortaokul ve lise düzeyinde daha çok ergenlik döneminin özelliklerini taşımaktadırlar. Dolayısıyla bu dönemlerdeki liderlik araştırmalarının, bu yaş grubunun gelişim özelliklerine bağlı olarak ele alınması gerektiği söylenebilir. Ergenlik döneminde güven, grupla

çalışma becerileri, sorumluluk sahibi olma, kararlı olma, rol ve model olabilme ve yön verebilme, güzel konuşma becerileri, karar verme becerileri geliştirilmesi gereken liderlik özellikleri arasındadır (VanLinden & Fertman, 1998).

Bu çalışmanın da spor lisesi ve diğer liselerdeki öğrencilerin liderlik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenerek ortaya çıkan sonuçların bu alanda yapılacak olan başka çalışmalara yol gösterici olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmayla spor lisesine ve diğer liselere giden öğrencilerin liderlik özellikleri üzerine bilgiler konulacak ve elde edilen sonuçların da antrenörlere, sporculara ve spor sevenlere yön gösterici olabileceği düşünülmektedir.

Problem Cümlesi: Spor lisesi ve diğer liselerdeki öğrencilerin liderlik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından bir fark var mıdır?

Alt Problemler:

1. Cinsiyete göre spor lisesine ve diğer liselere giden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri arasında bir farklılık var mıdır?
2. Sınıflara göre spor lisesine ve diğer liselere giden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri arasında bir farklılık var mıdır?
3. Kardeş sayısına göre spor lisesine ve diğer liselere giden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri arasında bir farklılık var mıdır?
4. Ailedeki kaçıncı çocuk olduğuna göre spor lisesine ve diğer liselere giden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri arasında bir farklılık var mıdır?
5. Evde kendinize ait odaya göre spor lisesine ve diğer liselere giden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri arasında bir farklılık var mıdır?
6. Baba eğitim durumuna göre spor lisesine ve diğer liselere giden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri arasında bir farklılık var mıdır?
7. Baba mesleğine göre spor lisesine ve diğer liselere giden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri arasında bir farklılık var mıdır?
8. Anne eğitim durumuna göre spor lisesine ve diğer liselere giden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri arasında bir farklılık var mıdır?
9. Anne mesleğine göre spor lisesine ve diğer liselere giden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri arasında bir farklılık var mıdır?
10. Zamanın çoğunu kiminle geçirilmesine göre spor lisesine ve diğer liselere giden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri arasında bir farklılık var mıdır?
11. Aile ekonomik durumuna göre spor lisesine ve diğer liselere giden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri arasında bir farklılık var mıdır?

12. Genelde okunulan kitap türüne göre spor lisesine ve diğer liselere giden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri arasında bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, Van ili Erciş ilçesindeki spor lisesine ve diğer liselere giden öğrenciler ile sınırlı tutulmuştur.
2. Bu çalışmada edinilen sonuçlar, öğrencilere uygulanan ölçekten elde edilen verilerle sınırlı tutulmuştur.
3. Bu araştırmanın konusuyla ilgili ulaşılabilen kaynakların sağladığı veriler ile sınırlı tutulmuştur.

Varsayımlar

1. Tercih edilen örneklem grubunun evrenin temsil edilmesinde yeterli olduğu, bu çalışmaya katılım sağlayan öğrenciler, Gençlik Liderlik Özellikleri (GLÖ) ölçeğini kendi isteği ile, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın içtenlikle ve doğru bir şekilde işaretlemelerin yapıldığı varsayılmıştır.
2. Bu çalışmada uygulanan yöntemin çalışmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.
3. Çalışmada kullanılan ölçeğin bu çalışmaya uygun olduğu varsayılmıştır.
4. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışmanın önemini ve ciddiyetini anlayacak şekilde davrandıkları varsayılmıştır.
5. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışmada yapılan açıklamalara uygun cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

Terim ve Tanımlar

Öğrenci: Öğrenmeye açık ve öğretim almaya engeli olmayan, kendi kendini kontrol edebilen, zamanı iyi yöneten, yalnız çalışmaktan hoşlanan, yazma becerileri iyi olan, bilgisayar kullanma yeterliliklerine sahip, ticaret ve eğitimde teknoloji kullanımına karşı olumlu düşüncelere sahip, yeni bilgiler edinmeye yatkın ve bunu kolayca gerçekleştirebilen, çıkan teknik sorunlara karşı rahat olabilen ve bu sorunlarla başa çıkabilen, belirli bir amaca sahip olan bireylerdir (Horton & Wallander, 2001).

Lider: Lider, kendine güvenen, kişisel davranabilen, çabuk fikir ve eylem gösteren, çevresindekilerin davranışlarına karşı duyarlı kişidir (Ertuğrul & Töremen, 2017).

Liderlik: Bir grup insanı belirli amaçlar için bilgi ve yeteneklerini kullanarak etrafına toplayabilme ve bu amaçları gerçekleştirmek için onları harekete geçirebilme durumudur ((Eren, 1998).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Ortaöğretim Kurumlarının Kuruluşu ve Amaçları

Ortaöğretim kurumları işlevlerini Türk millî eğitiminin genel ve özel amaç ile temel ilkeleri doğrultusunda, evrensel hukuka, demokrasi ve insan haklarına uygun; öğrencimerkezli, aktif öğrenme ve demokratik kurum kültürü anlayışıyla yerine getirir.

Ortaöğretim kurumları, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu üzerine öğrenim süresi dört yıl olan yatılı ve/veya gündüzlü olarak eğitim ve öğretim veren kurumlardır. Bu kurumlar:

- Fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, Anadolu liseleri, güzelsanatlar liseleri ve spor liseleri,
- Anadolu imam hatip liseleri,
- Mesleki ve teknik Anadolu liseleri, mesleki ve teknik eğitim merkezleri, çok programlı Anadolu liseleri, özel eğitim meslek liseleri ile mesleki eğitim merkezlerinden,
- Eğitim kampüslerinden,
- Bünyesinde özel ortaöğretim programı uygulanan ARGEM'den, oluşur.

Merkezi sınav puanıyla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarından Bakanlıkça uygun görülenlerde her yıl belirlenen kontenjanın tamamını ya da bir kısmını kapsayacak şekilde hazırlık sınıfı açılabilir (MEB, 2005).

Ortaöğretim kurumlarının amaçları.

Ortaöğretim kurumları;

- Öğrencileri bedenî, zihnî, ahlâkî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştirmeyi, demokrasi ve insan haklarına saygılı olmayı, çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlamayı,
- Öğrencileri ortaöğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vererek yükseköğretime, mesleğe, hayata ve iş alanlarına hazırlamayı,
- Eğitim ve istihdam ilişkilerinin Bakanlık ilke ve politikalarına uygun olarak sağlıklı, dengeli ve dinamik bir yapıya kavuşturulmasını,
- Öğrencilerin öz güven, öz denetim ve sorumluluk duygularının geliştirilmesini,
- Öğrencilere çalışma ve dayanışma alışkanlığı kazandırmayı,

- Öğrencilere yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisi kazandırmayı,
- Öğrencilerin dünyadaki gelişme ve değişimleri izleyebilecek düzeyde yabancı dil öğrenebilmelerini,
- Öğrencilerin bilgi ve becerilerini kullanarak proje geliştirerek bilgi üretebilmelerini,
- Teknolojiden yararlanarak nitelikli eğitim verilmesini,
- Hayat boyu öğrenmenin bireylere benimsetilmesini,
- Eğitim, üretim ve hizmette uluslararası standartlara uyulmasını ve belgelendirmenin özendirilmesini
- Öğrencilerin araştırma, geliştirme ve tasarım konularında bilgi ve becerilerinin geliştirilmesini, amaçlar.

Ayrıca:

- Fen liseleri, fen ve matematik alanlarında; sosyal bilimler liseleri, edebiyat ve sosyal bilimler alanlarında öğrencilerin bilim insanı olarak yetiştirilmelerine kaynaklık etmeyi,
- Güzel sanatlar liseleri, öğrencilere güzel sanatlarla ilgili temel bilgi ve beceriler kazandırmayı ve güzel sanatlar alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi,
- Spor liseleri, öğrencilere beden eğitimi ve spor alanında temel bilgi ve beceriler kazandırmayı, beden eğitimi ve spor alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi,
- Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında;
 - 1) Sanayi, ticaret, tekstil, inşaat, turizm, kimya, tarım, sağlık ve benzeri alanlarda ulusal ve uluslararası standartlar ve sınıflamalara, ulusal yeterliklere ve mevzuata dayalı olarak işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikte işgücünün yetiştirilmesi, mesleki bilgi ve becerilerin güncellenmesi ve uygulanan programlarla girişimcilik bilinci, meslek ahlâkı, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal ve çevresel sorumluluk bilinci ile iş alışkanlığı kazandırılarak istihdama hazırlanmasını,
 - 2) Önceki öğrenmelerin tanınması, mesleki eğitim belgelerinin denkliği ve belgelendirilmesini,
- Anadolu imam hatip liselerinde; imamlık, hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi dinî hizmetlerin yerine getirilmesine kaynaklık edecek gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılmasını
- Bünyesinde özel ortaöğretim programı uygulanan ARGEM, özel yetenekli öğrencilerin eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini en üst düzeyde kullanmaları ve üst öğrenime, meslek hayatına ve toplumsal yaşama hazırlanmalarını, amaçlar (MEB, 2005).

Spor Liselerinin Kuruluş Amaçları

Spor, sağlıklı nesillerin gelişimi ve eğitimi için ilk eğitim araçlarından biridir. Bir bakıma, insanların refahı, fiziksel ve psikolojik yeteneklerinin tam ve sürekli olarak sürdürülmesi ile ilişkilidir. Spor, bireylerin sağlıklı bir şekilde hayatlarını sürdürebilmeleri, fiziksel ve zihinsel gelişimlerinin sağlanabilmesi için oldukça önemlidir. Spor aynı zamanda toplum ve diğer toplumlar arasında dostluk kurmak için en iyi araçlardan biridir (Cice, 2019).

Bireylerin eğitim, öğretim ve gelişiminde önemli rol oynayan beden eğitimi ve sporun bu yararlarından dolayı Anayasa'nın 59. maddesi şöyle denilmektedir: "Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını iyileştirir, gerekli tedbirleri alır ve sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporculara sahip çıkıyor" (TBMM, 2007).

Amaç, öğrencilere fiziksel aktivite ve spor alanında temel bilgi ve becerileri kazandırmak, fiziksel aktivite ve spor alanında nitelikli bireyler için bir kaynak olmaktır. Öğrenciler esneklik, dayanıklılık ve koordinasyon, hız, kuvvet, tempo, atletik geçmiş ve takım başarısı gibi kriterlere göre değerlendirilir. Milli sporcu unvanını kazanmış öğrenciler ile takım sporlarında ulusal ve uluslararası dereceler kazanmış üstün yetenekli öğrenciler bu okullarda öğrenim görme imkanına sahiptir.

2004-2005 eğitim-öğretim yılında İstanbul, Malatya, Sivas, Erzurum ve Uşak illerinde ilk spor okulları okul faaliyetine geçmiştir. 2005-2006 yıllarında Elazığ, Trabzon ve Eskişehir'de okulların açılmasıyla okul sayıları artmıştır. İlerleyen yıllarda Denizli, Bursa ve İstanbul'da kurulan okul sayısı 10'a çıkmış, bu okullara ek olarak Antalya Spor Lisesi, Mersin Spor Lisesi ve Karabük Spor Lisesi de dahil edilmiştir. Spor liseleri, 4 yıl boyunca eğitim veren ve ileri eğitim veren okullardır. Bu okullar kuruluş yıllarının başında, söz konusu alanda üniversitelerin olduğu yerlerde açılmıştır. İlk etapta yeterli altyapıya ve mevcut lokasyonlara sahip pilot şehirler önerilmiş ve bu okulların ülke genelinde açılması ve yaygınlaştırılması hedeflenmiştir. Orta Öğretim Genel Müdürlüğü; spor liselerinde beklentilerin karşılanması ve istenilen hedeflere ulaşılabilmesi için bu sayının 10'da sabit kalacağı görüşünü dile getirdi ancak bu sayı günümüze kadar giderek artmıştır. Günümüzde de mevcut spor liselerinin sayısının 72 ilde 94 adet spor lisesi olduğu bilinmektedir. Spor liselerine giriş yetenek sınavı ile yapılır. Bu okullara bir şubeye kayıt yaptırmak için en fazla 30 öğrenci şartı aranır ve her yıl kayıt yaptıran öğrenci sayısı 5 şubeyi geçemez. 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibariyle ülkemizdeki mevcut spor liseleri sayısı 74'e ulaşmıştır (OGM, 2018).

Lider

Lider, grup üyelerinin hissettiği ancak henüz netleşmemiş ortak düşünce ve arzularını kabul edilebilir bir amaç şeklinde ortaya koyan ve bu amaç etrafında grup üyelerinin potansiyel güçlerini harekete geçiren kişidir (Sabuncuoğlu & Tüz, 1996). Lider, organizasyonun hedefleri doğrultusunda yaşamasını ve gelişmesini sağlayan yaratıcı ve başlatıcı bir kişidir. Lider aynı zamanda grubun yaşamını değerlendiren, organize eden ve bu deneyimler aracılığıyla grubun gücünden yararlanan kişidir. Yönetici kritik kararlar verir. O, yaratıcı ve başlatıcı kişidir. İyi bir lider zeki, iyi eğitilmiş ve alanında deneyimli olmalıdır (Doğan, 2002).

Liderlik tanımlarında, genellikle liderlik ve yönetici arasında net bir ayrım yoktur. Liderlik olgusu açıklanırken lider kavramı da bu sürece dahil edilir. Aydın'a göre lider her ne kadar bir bireyi sembolize etse de liderlik bir davranış olarak kabul edilmektedir (Çelik, 2012). Eren'e göre liderlik, liderin ne yaptığı ile ilgili bir süreçtir. Öte yandan lider, başkalarını belirli amaçlar için hareket etmeye yönlendiren bir kişidir (Reşitoğlu vd., 2023; akt. Sabuncuoğlu & Tüz, 1998). Shaw'a göre lider, grubun bir üyesi olarak diğer üyeler üzerinde olumlu bir etkiye sahip olan kişidir. Başka bir deyişle, lider, küme üyelerine kendilerine yapabileceklerinden daha fazlasını yapabilen küme üyesidir (Reşitoğlu vd., 2023; akt. Başaran, 1992).

Patron; Yeni bir toplumsal yapı oluşturmak, bu yapıyı yönlendirmek, bu yapının birliğini ve kişiliğini etkilemek, bu yapıyı korumak, toplumu başarıya yönlendirmek, toplumsal denge ile yeniliği uzlaştırmak ve gerekirse toplumsal modellerden çıkmak belirleyici davranışlardır (Bursalıoğlu, 2000). İnsan sadece ıssız bir adada, rehberlik olmadan tek başına yaşayabilir. İki kişi varsa ve uyumlularsa, büyük olasılıkla başarılı olacaklardır; Hatta gelişebilirler. Üç veya daha fazla kişi varsa, bunlardan biri liderlik etmelidir. Aksi takdirde kaos olur (Bennis, 2001).

Lider olmazsın, lider olarak doğarsın. Sosyologlar liderliği araştırmalarının konusu haline getirene kadar birçok insan bu şekilde düşündü. Geçmişte, güçlü sosyal bariyerlerin kimsenin lider olmasına izin vermediği zamanlarda, liderlerin her zaman ayrıcalıklı ailelerden gelmesi, liderliğin babadan oğula geçtiğini gösteriyordu. Engeller ortadan kalktıkça ve hayatın her kesiminden insanlar lider oldukça, sağduyu bize liderliğin doğru ailede veya doğru genlerle doğmaktan daha karmaşık olduğunu söyler (Gordon, 1999).

Liderin özellikleri.

Liderliğin doğuştan mı yoksa hantal mı olduğu konusundaki tartışma henüz bitmedi. Bununla birlikte, liderlik imajının toplum ve kültürün bir ürünü olduğu varsayımı hakim olmuştur. Bazı çalışmalar, liderlikte doğuştan gelen kişisel özelliklerden ziyade, belirli

durumlarda atanan rollerin ne kadar önemli olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, bu tür araştırmalar, liderlik ve kişilik arasındaki ilişkiyi tamamen dışladığı şeklinde yorumlanmamalıdır. Liderlerin genellikle kabul edilmiş özellikleri vardır ve bu özellikler bir durumdan diğerine değişmez. Liderler genellikle etrafındakilere göre kendine daha çok güvenen, daha az kişisel davranan, hızlı karar alıp harekete geçebilen, etrafındakilerin davranışlarına karşı duyarlı kişilerdir (Bursalıoğlu, 2000).

Karatoprak'a göre liderliğin temel öğeleri şunlardır:

Çatışmaları Çözümleme: İnsanların farklı konularda farklı görüşlere sahip olmaları eşyanın tabiatı gereğidir ve bunları ifade ettiklerinde çatışmalar ortaya çıkar. Çatışmanın nasıl ele alındığına bağlı olarak, ya yıkıcı ve yıkıcı ya da yaratıcı ve yapıcıdır. Başkalarıyla olan uyumsuzlukları ortak bir anlaşma temelinde bir araya getirerek çözen bir kişi saygı uyandırır. Çatışmaları yapıcı bir şekilde yönetememe ya da onlardan kaçınma ve onlardan saklanma eğilimi, saygısızlığa ve hatta düşmanlığa yol açar.

İnisiyatif: İnisiyatif kullanılır, çaba belirli bir faaliyete yönlendirildiğinde, daha önce olmayan bir şey başlatıldığında, daha önce olan bir şey durdurulduğunda veya çabanın yönü ve doğası değiştirildiğinde kullanılır. Bir lider, inisiyatifini kullanabilir veya başkaları onlardan bir şey yapmasını beklerken bundan kaçınabilir. Bu nedenle girişim, alınan önlemleri destekleyen çabaların kalitesi ve yoğunluğudur.

Araştırmacılık: Anket, çalışanlardan veya diğer bilgi kaynaklarından gelen gerçeklere ve verilere erişim sağlar. Araştırmanın kalitesi, yürütüldüğü derinlik ve derinliğe bağlıdır. Bir kişi bu konuyu önemsemezse, araştırma ihtiyacı göz ardı edilebilir. Öte yandan, bir başkası yüksek standartlara sahip olabilir ve şirket hakkında mümkün olduğunca çok şey öğrenmeye büyük ilgi duyabilir. Kısacası, sorgulama, her şeyi olduğu gibi kabul etmek yerine ilgili soruları sormakla ilgilidir.

Taraf Olma: Taraf tutmak, bir duruş sergilemektir; Fikirleri, tutumları, düşünceleri ve inançları tatmin etmek anlamına gelir. Bir kişinin güçlü inançları olabilir, ancak bunları açığa çıkarmak risklidir. Öte yandan, birey sadece inançları zayıf olduğu veya hiç olmadığı için taraf tutmayabilir. Bir başkası, birine karşı durmak veya birine karşı kendini savunmak için adil bir fikre sahip olabilir. Her insanın inandığı şeyi onaylamanın farklı bir yolu vardır ve bu onların liderlik tarzlarının bir belirtisidir.

Karar Alma: Kaynakların kullanımı karar verme yoluyla yapılır. Yönetici tüm kararları tek başına alabileceği gibi, bu sorumluluğu bir veya daha fazla kişiye devredebilir veya ekip

çalışmasına başvurabilir. Bu durumda, mevcut tüm kaynaklar karar almak ve bunları uygulamaya koymak için kullanılır.

Eleştiri: Hedefe ulaşmak istiyorlarsa ekip üyelerinin sorunları ne kadar iyi çözdüğünü değerlendirmenin birkaç yolu vardır. Bu sürecin anahtarı eleştiridir. Yani, başarıyı artırma seçeneklerini görmek ve zararlı sonuçlara yol açabilecek şeyleri tahmin etmek ve bunlardan kaçınmak için duraklatırken veya ondan uzaklaşırken etkinliğe bakmak. Geri bildirim ve eleştiri sürecinden öğrendiklerinden faydalanmadan çalışma şekilleri pek değişmez. Öte yandan, deneyimlerden öğrenmek için eleştiriye kullanmak, işi yapmak için insanlarla ve insanlar aracılığıyla daha etkili bir şekilde çalışmanın temelidir. Eleştiri etkili bir şekilde iletildiğinde, kaynakların ölçülebilir sonuçlara dönüştürülmesinin önünü açar, insanlar ne yaptıklarını anlar ve bunu daha da etkili bir şekilde yapabileceklerini görürler (Karatoprak, 2007).

Liderlerin fonksiyonları.

Liderlerin geleneksel işlevler olarak tanımlanabilecek bir takım görevleri vardır ve bu görevlerin konumları, kurdukları ilişki, personel yapısı veya şirketin veya grubun büyüklüğü ile hiçbir ilgisi yoktur. Bu işlevler İcracı, Planlayıcı, Uzman, Konuşmacı, Denetleyici, Kazanan ve Cezalandıran, Hakem ve Kolaylaştırıcı, Örnek, Grup Sembolü, Problem Çözücü veya Danışman, Eğitmen ve Öğretmen olarak adlandırılabilir (Erdoğan, 1997; Doğan, 2007).

Uygulayıcı Olarak Lider: Liderin temel sorumluluklarından biri, grubun türünden bağımsız olarak grubun çalışmalarını koordine etmektir. Bir uygulayıcı olarak, bir liderin doğrudan bir işi yapmasını bekleyemezsiniz. Bir görevin yönetici tarafından grubun diğer üyelerine devredilmesi de pratik çalışmanın bir yönüdür (Nalbant vd., 1997).

Planlayıcı Olarak Lider: Lider, gruptaki bireylerin hedeflere ulaşmak için sergileyecekleri davranışların planlayıcısı ve düzenleyicisidir. Yöneticinin hem acil alınacak aksiyonları hem de geleceği etkileyecek kararları belirlemesi, planlama fonksiyonunun bir resmidir (Doğan, 2007).

Uzman Olarak Lider: Lider genellikle grup içindeki belirli bilgilerin kaynağı, belirli uygulamaların mimarıdır. Grup üyeleri tarafından kabul edilmek için liderin, grubun hedefleriyle ilgili olarak etkili olan bilgi ve becerileri birleştirebilmesi gerekir (Doğan, 2007).

Sözcü Olarak Lider: Büyük gruplarda, grup üyelerinin diğer gruplarla doğrudan ve etkili bir şekilde iletişim kurması zordur. Bu durumlarda, liderin rollerinden biri grubu diğer gruplara temsil etmektir. Grubun dış dünya ile ve dışarıdan gruba ana iletişim kanalı liderdir (Doğan, 2007).

Kontrolör Olarak Lider: Grup içindeki bir lider de bu grubu kontrol eder. Liderin yetkilerinden biri, grup üyelerinin hedeflere ulaşip ulaşmadığını kontrol etmektir (Doğan, 2007).

Ödüllandiren ve Cezalandıran Olarak Lider: Lider sadece denetleyici değil, aynı zamanda grup üyelerinin hedeflerine uyum derecesine ve davranışlarının belirlenmiş kurallara göre değerlendirilmesine bağlı olarak belirli sınırlar içinde üyelere ödül ve ceza uygulama görevine de sahiptir (Doğan, 2007).

Hakem ve Aracı Olarak Lider: Lider, grup üyeleri arasındaki ilişkilerde bir bozulma olması durumunda arabulucu rolünü üstlenir. Lider, grup üyeleri arasındaki ilişkileri düzenlemeye ve düzeltmeye çalışır (Doğan, 2007).

Örnek Olarak Lider: Liderin genel davranışı, grup üyelerinin ne yapacaklarına ve bunu nasıl yapacaklarına dair bir örnek olacaktır. Bir grup sembolü olarak liderler: Bazı liderler, taşıdıkları özellikler nedeniyle grubun benzersiz sembolü olabilir. Yönetici, grubun devamlılığını sağlayan kişidir (Doğan, 2007).

Sorun Çözen veya Danışman Olarak Lider: Bazı durumlarda, lider belirli grup üyeleriyle duygusal ağırlıklı ilişkiler kurabilir ve bu grup üyelerinin aşırı saygı ve sevgisini kazanabilir. Bu durumda lider, grup üyelerinin sorunlarının çözümünde "baba" rolü oynayabilir (Doğan, 2007).

Eğiten ve Öğreten Olarak Lider: Lider, öğrencilerini eğitir, eksikliklerini giderir ve geleceğin liderlerini hazırlar (Doğan, 2007).

Liderliğin güç kaynakları.

En basit tanımıyla liderlik, insanları etkileme gücüdür. Genel olarak liderlik, örgütün hedeflerine ulaşmak için takipçilerinin gönüllü katılımını sağlayan sosyal etki sürecidir. Bu tanımlardan yola çıkarak, liderin grubu harekete geçirmede ve hedefe ulaşmada etkili olabilmesi, grubun özelliklerine göre gücü etkin bir şekilde kullanabilme becerisine bağlıdır. Ancak liderin bu gücü nasıl kullanacağı ve nasıl kullanacağı örgütün ve üyelerinin özelliklerine bağlıdır. Bu anlamda, liderlik olgusunu daha iyi anlayabilmek için, liderlik gücünün kaynaklarına yakından bakmak gerekir (URL-1).

French ve Raven, sosyal gücün temelleri üzerine yaptıkları çalışmalarda, iktidarı, etkili kişi ile etkilenen kişi arasındaki ikili bir ilişki bağlamında kavramsallaştırır. French ve Raven beş ana ve önemli güç kaynağı belirlediler: karizmatik (simüle edilmiş) güç, uzman gücü, yasal

güç, ödül gücü ve zorlayıcı güç. Her güç kaynağı, liderin grup üyelerinin özelliklerini, değerlerini ve davranışlarını etkileme yeteneğini artırır (Northouse, 2010).

Karizmatik Güç: Karizmatik güç, liderin kişiliği ile doğrudan bağlantılıdır. Yöneticinin takipçiler üzerindeki güçlü etkisine dayanır. Bu karizmaya dayalı güç, liderin takipçilerine olan ilgisini ve saygısını yansıtır (Çelik, 2007; Erdal, 2007).

Uzmanlık Gücü: Bunlar, liderin grubun ihtiyaçlarını karşılamak için sahip olduğu özel bilgi ve becerilerdir. Yönetici, analiz etme, uygulama ve kontrol etme yeteneğine sahiptir (Çelik 2007). Bacon'ın "bilgi güçtür" ifadesi bu makaleyle anlamını buluyor. Grubun üyeleri, liderin özel becerilere ve derinlemesine bilgiye sahip olduğuna inanır (Erdal, 2007).

Yasal Güç: Liderin hiyerarşik yapıdaki konumu veya rolü nedeniyle sahip olduğu yetkidir. Otoriteyi ifade eder. Liderin astları üzerindeki otoritesine dayanan ve astları tarafından kabul edilen bir güçtür (Çelik, 2007; Northouse, 2010). Hukuki gücü "konumsal güç" olarak tanımlamak da mümkündür. Astlar, üstlerinin taleplerine uymak zorunda hissederler (Erdal, 2007).

Ödüllendirme Gücü: Liderler, astlarının becerilerini değerlendirirken onların ödüllendirme gücünden yararlanırlar (Çelik, 2007). Ödül, gruplaşma, tanınma ve kar elde etme beklentisiyle liderin arzularına uyan astları ifade eder. Bir lider başkalarını ödüllendirecek kaynaklara sahip olduğunda, astlarını/müritlerini etkilemek için önemli bir güce sahiptir. Bunun nedeni, ödülün çalışan motivasyonu üzerinde önemli bir etkiye sahip olması ve bunu sağlayan kişiye sadakat oluşturmaya yardımcı olmasıdır. Bir yöneticinin gözetiminde zam, terfi (terfi), anlamlı çalışma, ekstra ücret, tanınma, tanınma vb. ödüller bulunmaktadır. Genel olarak, bir liderin kontrolü altında ne kadar çok ödül varsa ve bu ödüller astları için ne kadar önemliyse, liderin ödül gücü o kadar büyük olur (Erdal, 2007).

Zorlayıcı Güç: Ödül gücünün tam tersi olan bir güçtür. Zorlayıcı güç, liderin talimatlarına uymadıkları takdirde astların kontrol etme ve cezalandırma gücünü yansıtır (Çelik, 2007). Ceza, liderin otoritesini ifade eder. Bu, çalışanların kuruluşun gerektirdiği görevleri yerine getirmedikleri takdirde cezalandırılma korkusuyla çalıştıkları anlamına gelir. Bu gücün doğasında herhangi bir zorlama yoktur. Liderin emirlerine uymayanlara verilen cezaları uygulama ve kontrol etme yeteneğini gösterir (Erdal, 2007).

Lider ve yönetici arasındaki farklılıklar.

Yönetici tanımlarına bakıldığında lider ve yönetici arasındaki farklar da ele alınmaktadır. Liderin yapısal durumu koruma ve sürdürme eğiliminde olduğunu, liderin ise yeni

yaklaşımlarla mevcut yapıyı değiştirmeyi hedefleyen kişi olduğunu vurgulayan Tablo 1'de sıralanan temel davranışlarla lider ve lider arasındaki farkları özetleyebiliriz.

Lider ile yönetici arasındaki farklar.

Lider: Mevcut sistemi değiştirmek için uzun vadeli amaçlar oluşturur. Strateji ve taktikler planlar. Öncü davranışlar sergiler: üyelerde uzun vadeli amaçlarla uyumlu davranış değişiklikleri yaratmaya çabalar. Tüm örgüte yenilik getirir. Standart uygulamaları ne zaman ve nasıl değiştireceğini sorgular. Örgüt için vizyon ve yeni anlamlar yaratır. Değerlerde, tutumlarda değişiklik için ikna edici davranır ve kişisel deneyim ve örnekleri kullanır. izleyenlerin değerleri içselleştirmeleri için esin verir. Statükoya meydan okur.

Yönetici: Günü kurtarıcı işlere yoğunlaşır: mevcut kaynaklardan faydalanır ve paylaşımını yapar. Denetleyici davranışlar sergiler: üyelerin standart iş davranışlarını sürdürmelerini sağlar. Örgüt içindeki alt kademeleri yönetir. Standart uygulamalarla ne zaman ve nasıl meşgul olunacağını sorgular. Örgütün oluşturulmuş kültüründen hareket eder. Ödüller, cezalar ve biçimsel otoriteyi kullanır. Astlarına yaptıracağı işlerde kontrol stratejilerine güvenir. Statüko yanlıdır (Hamilton, 2002; akt. Beycioğlu, 2009:).

Liderlik

Liderlik, sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında ortak bir çalışma alanıdır. Liderlik, Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde liderlik olarak tanımlanmaktadır. Liderlik, İngilizce lead kelimesinden türetilmiştir. "Kurşun" kelimesi Redhouse sözlüğünde "ileride", "öncü", "kurşun" gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Bu kelime anlamı insanları bir yolculuğa çıkarmak ve bu yolculukta onlara eşlik etmek anlamına gelmektedir. İngilizce'de lead kelimesinin eş anlamlı olarak kullanılan head ve headship kelimeleri de bulunmaktadır (Bektaş & Turan, 2014). Türkçede önderlik ve yederlik gibi kelimelerin kullanıldığı da görülmektedir (Şişman, 2011). Northouse'a (2010) göre, liderlik sürecinde dört bileşen önemlidir. Bunlar süreç, etki, izleyici ve amaçtır. Süreç, liderin etkisini ve etkisini gösterir, etki, liderin takipçileri nasıl etkilediğini gösterir, izleyici grubun üyelerini gösterir ve hedef, istenen görevi gösterir. Liderlik tanımlarındaki ortak noktalar, kişisel özelliklerden gelen güç, karar verme ve uygulama, talimat verme, ortak hedefleri etkileme, gruplar ve bireyler arasında etkileşim kurma ve değişim yaratma yeteneğidir. Northouse'a (2010) göre, liderlik sürecinde dört bileşen önemlidir. Bunlar süreç, etki, izleyici ve amaçtır. Süreç, liderin etkisini ve etkisini gösterir, etki, liderin takipçileri nasıl etkilediğini gösterir, izleyici grubun üyelerini gösterir ve hedef, istenen görevi gösterir. Liderlik tanımlarındaki ortak noktalar, kişisel özelliklerden kaynaklanan güç, karar verme ve uygulama, talimat verme, ortak hedefleri etkileme, gruplar ve bireyler arasında etkileşim kurma

ve değişiklik yapma yeteneğidir (Şişman, 2011). Etkili liderlerin sahip olduğu nitelikler kişilik, beceri ve motivasyondur. Etkili liderlik, özgüven, stres yönetimi, duygusal olgunluk ve tutarlı davranış puanları için önemlidir (Hoy & Miskel, 2010).

Liderlik kuramları.

Thomas Carlyle'in "büyük adamlar okulu" teorisi ile bilimsel olarak ele alınan liderlik, tarihin büyük adamların biyografilerinden oluştuğunu kabul etmiştir. Bu teoriye göre, bazı insanlar belirli niteliklerle doğarlar ve bu özellikler onların her yerde ve her zaman lider olarak yükselmelerini sağlar (Aksel, 2008; Northouse, 2010; Uzun, 2005). Daha sonra Sanayi Devrimi ile başlayan gelişmeler ışığında araştırmacılar, liderlerin liderde bulunması gereken niteliklerle açıklanmasını sağlamaya çalışmışlar ve bu nitelikler olmasaydı liderden bahsedilemeyeceğini savunmuşlardır (Aksel, 2008). 1930 ve 1940 yılları arasında, farklı kişisel özelliklere sahip kişilerin belirli durumlarda farklı davranışlar sergilediği bulgusuyla, özellik yaklaşımına odaklanan çalışmaların eksiklikleri kabul edilmiştir (Uzun, 2005). Araştırmacılar, yöneticinin kişisel özelliklerinden ziyade davranışlarıyla ve ne yaptıklarıyla daha fazla ilgileniyorlar.

Büyük adam kuramı.

Büyük Adam yaklaşımı, liderliğe yönelik ilk sistematik girişimlerden biridir. Araştırmalar, bazı insanların neden büyük liderler haline geldiğini bulmaya odaklanmıştır (Northouse, 2010). Büyük adamların lider olarak doğdukları ve tarihin akışını değiştirebilecekleri varsayımına dayanır. Büyük adamların kitlelere liderlik etmek için kişisel cazibeleri vardır. Büyük adamlar güç ve nüfuz sahibi adamlardır (Tüysüz, 2007). Zamanla, bu teori üzerine yapılan çalışmalar, evrensel liderliğin özelliklerini inceleme eğiliminde olmuştur. Bir durum için liderlik özelliklerine sahip kişilerin başka bir durumda lider olamayabileceği, yani liderlik özelliklerinin sabit olmadığı, ancak farklı durumlarda liderler ve lider olmayanlar arasında farklılık gösterdiği bulunmuştur (Northouse, 2010).

Özellik kuramları.

Zamanla, büyük adam teorisinin yerini, liderlik becerilerinin öğrenme ve deneyim yoluyla da edinilebileceğini savunan daha gerçekçi bir yaklaşım aldı. Bu yaklaşımla yapılan birçok araştırma sonucunda liderin özellikleri arasında; Güzellik, olgunluk, güvenlik, zeka, bilgi, öngörü, başkalarına güven verme, inisiyatif alma, duygusal olgunluk, dürüstlük, samimiyet, açıklık, kararlılık, özgüven, iş performansı ve güzel konuşma yeteneğidir (Uzun, 2005). Özellik yaklaşımı, liderliği bazı insanların sahip olduğu ve diğerlerinin sahip olmadığı beceri ve özellikler kümesi olarak kabul eder. Bu yöndeki araştırmaların çoğu, başarılı bir liderin niteliklerini ve bunların halktan nasıl farklı olduğunu gösteren bir grup liderlik özelliği

bulmaya odaklanmıştır. Boy ve kilo gibi fiziksel faktörler, kişilerarası beceriler ve statü gibi sosyal özellikler ve kişilik özellikleri incelenen özelliklerden bazılarıdır (Ceylan, 1997).

Davranışsal kuramlar.

Davranış teorileri, liderin özellikleriyle değil, liderin liderlik sırasındaki davranışlarıyla ilgilenir. Uygulamalı araştırmalar ve teorik çalışmalar teorinin gelişmesine katkı sağlamıştır. Bu çalışmalar sonucunda belirli liderlik stilleri belirlenmiş ve etkinlikleri araştırılmıştır (Uzun, 2005). Davranış kuramları, yöneticinin davranışlarını analiz etmiş ve bu davranışların temel yönelimini belirlemeye çalışmıştır. Davranış kuramlarına göre etkili bir lider, 1. görev odaklı liderlik davranışı sergileyerek çalışanları daha kaliteli bir işe yönlendirir, 2. grup üyelerini destekleyerek çalışanların bireysel hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olur (Çelik, 2007).

Blake ve Mouton'un yönetim gözeneği kuramı.

Blake ve Mouton, kendilerinin de icat ettiği "yönetim gözeneği" ilkesine dayalı yönetim ve geliştirme programları geliştirdiler. Bu teori, Ohio Eyalet Üniversitesi tarafından liderlik davranışı boyutları olarak geliştirilen görev veya kişi merkezli düşünme boyutlarına ve Michigan Üniversitesi'ndeki çalışan veya üretim odaklı liderlik davranışının boyutlarına çok benzemektedir (Çelik, 2007). Genellikle örgütsel gelişim ile ilgili eğitim programlarında kullanılan bu model, liderin davranışlarında odaklandığı faktörleri iki gruba ayırmıştır. Birinci boyut üretime olan ilgi, ikinci boyut ise çalışana olan ilgidir (Aksel, 2008). Her boyut, faktörlere göre dereceleri gösteren 9 bölüme ayrılmıştır. Üretim odaklı ilgi, yöneticinin politika geliştirme, yeni ürün geliştirme, süreç iyileştirme, iş yükü ve satışları artırma gibi üretimle ilgili tüm konulara yönelik tutumunu ifade eder (Aksel, 2008).

Durumsallık kuramları.

Liderliği anlamaya yönelik davranışsal ve davranışsal yaklaşımlar tatmin edici olmadığından, liderlik durumsal yaklaşımları geliştirilmiştir. Yönetim literatüründe çığır açan değişimler liderlik yaklaşımlarını da etkilemiş ve araştırmacılar liderin ve grubun çevresine odaklanmaya başlamışlardır (Aksel, 2008). Durumsallık teorilerinin genel hipotezi; Farklı çerçeve koşulları, farklı liderlik stilleri gerektirir. Yani mesele tek ve en iyi liderlik tarzı değil, belirli bir durumda hangi tarzın en etkili olduğudur. Bu, durumsallık teorisini davranışçı teoriden ayıran en temel ve önemli farktır.

Vroom ve Yetton'un normatif kuramı.

1973 yılında Vroom ve Yetton tarafından geliştirilmiş ve 1988 yılında tamamlanmıştır. Bu teoriye göre liderin en önemli görevi karar vermek, iş yerindeki en önemli sorun ise karar

verme sürecine katılmaktır. İyi kararlar almanın yanı sıra, astları bu kararlara doğru zamanda ve doğru düzeyde dahil etmek, kararları kabul etmeyi ve hedeflere ulaşmayı kolaylaştırır. Aynı zamanda liderin etkinliğini artırır ve astlarını geliştirir (Begeç, 1999; Zel, 2001). Bu teori, tek bir liderlik biçimi olmadığını söylüyor. Model, liderlik davranışını karar alma süreçlerine ast katılımı ile birleştirir ve karar alma süreçlerine ast katılımı için norm ve standartları belirleme eğilimindedir (Uzun, 2005). Modelin iki durumsallık değişkeni bulunmaktadır: İlki kararın kabulü ve kalitesi, ikincisi ise liderlik biçimidir (Çelik, 2007).

Hersey ve Blanchard'ın yaşam eğrisi kuramı.

Hersey ve Blanchard, etkili liderliği sağlamak için geliştirdikleri liderlik teorisi ile farklı liderlik durumları ve tarzları arasında rasyonel bir bağlantı kurmaya çalışmışlardır. Hersey ve Blanchard'a göre, astların olgunluk düzeyi birbirinden farklıdır. Yeteneksizlik, eğitimsizlik, güvensizlik gibi nedenlerle görev duygusu düşük olan kişiler, olgun, yetenekli, yetkin, kendine güvenen ve güçlü iradeli insanlardan farklı bir liderlik tarzına ihtiyaç duyarlar (Başoğlu, 2006). Teoride liderlik tarzları, görev ve ilişkiye odaklanan iki boyutta ele alınmış ve bu tarzlar ile izleyicinin olgunluk düzeyi arasında bir ilişki kurulmaya çalışılmıştır (Hersey & Blanchard, 1969; Akt. Erçetin, 2000).

Yeni liderlik kuramları.

Günümüzde, örgütsel bir bakış açısıyla sistemik yaklaşımın yaygınlaşması ile birlikte, örgütler ve çevre bir bütün olarak kabul edilmektedir. Çevrede meydana gelen hızlı değişim, organizasyonda önemli bir değişikliğe yol açacağı için, organizasyonların yönetim anlayışının da değişime ayak uyduracak şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Hızlı değişimler, liderlik anlayışında da farklılıkların oluşmasına ve yeni boyutların eklenmesine yol açmıştır (Kılıç, 2006). Zira yeni koşullar, yöneticilerin yeni üstünlükler ve yeni beceriler kazanmasını zorunlu kılmıştır. Günümüz iş dünyasında şirketler için değişim kavramının önemi göz önüne alındığında, yeni liderlik sistemlerinin ve uygulamalarının gündemin en üst sıralarında yer alması şaşırtıcı değildir. Liderlik, özellikle şirketler için son yıllarda anlamı daha iyi anlaşılabilir bir terim haline gelmiştir (İraz & Şimşek, 2004).

Karizmatik liderlik.

Karizma, eski Yunan uygarlığına kadar uzanan bir tarihe sahiptir ve eski Yunanca'da "ilahi ilhamla ilham alan yetenek" veya "ilahi armağan" anlamına gelir. Bu kavram, eski Yunan felsefesinde hediye veya hediye anlamına gelen "hediye" kelimesinden türemiştir. Karizma ile ilgili tartışmalar Platon gibi eski filozoflar tarafından başlatıldı (Oktay & Gül, 2003). Kelimenin liderlik olgusuna uygulanması Max Weber'in yönetimi altında gerçekleşmiştir (Kirel, 2001).

Max Weber, karizma kelimesini otoriteye dayanmayan bir etki veya takipçilerin liderlikte olağandışı nitelikler olduğu fikrine sahip olmaları olarak tanımladı (Northouse, 2010; Zel, 2001). Conger ve Kanungo'ya göre ise karizma, örgütte izleyicilerin lidere yaptığı atıftır (Oktay & Gül, 2003).

Dönüşümsel (Transformasyonel) liderlik.

Dönüşümcü liderlik, liderlik literatürüne yeni gelen bir konudur. Yeni liderlik paradigmasına yönelik en önemli çağdaş yaklaşımlardan biri olarak kabul edilmektedir (Eraslan, 2004). Dönüştürücü liderlik yaklaşımı, siyaset bilimci James McGregor Burns tarafından siyasi liderliği açıklamak için önerilmiş olsa da, davranış bilimciler Bernard M. Bass ve Robert J. House tarafından yönetim ve örgütsel konulara uygulanmıştır. Bu yaklaşım genellikle ABD'li yöneticiler hakkındaki varsayımlara dayanan bir yönetim kültüründen bir sosyal yapı felsefesine evrilen bir model yaratma fikrinden doğmuştur (Kılıç, 2006).

Dönüşümcü liderlik yaklaşımı, örgütün dinamiklerini harekete geçirmek, değişimi okumak, çalışanların birlik ve katılımını sağlamak, çalışanların amaçlarını örgütsel amaçlara uygun hale getirmek ve çağın talepleri dahilinde örgütü öğrenen bir organizasyon seviyesine yükseltmek söz konusu olduğunda liderliğin çok önemli olduğunu vurgular. ve tüm bunların dönüşümcü liderler ve yukarıdaki özelliklere sahip liderlerle başarılacağına inanmaktadır. Tüm bunları başarmak için dönüşümcü liderler, çalışanların yaratıcı düşüncelerinden yararlanarak ve çalışanların katılımını kolaylaştıran basit yapılar inşa ederek organizasyonel bir iklim yaratabilirler (Çağlar, 2004).

Etkileşimsel (Transaksiyonel) liderlik.

Örgütsel değişimin en önemli karşılaştırmalı liderlik teorileri dönüşümcü ve etkileşimci liderlik teorileridir. 1978'de Burns, bu iki liderlik kavramı üzerine siyasi bağlamda ilk düşüncelerini sundu (İraz & Şimşek, 2004). İki tür siyasi liderlik, etkileşimci liderlik ve dönüşümcü liderlik tanımladı (Ceylan vd., 2005). 1985 yılında Bass bu kavramları yeniden tanımlamış ve örgütsel bağlamda kullanmaya başlamıştır (İraz & Şimşek, 2004). Burns'e göre etkileşimci lider, örgütteki bürokratik otoriteye ve yasal güce dayanmaktadır. Etkileşimci lider; İşyerinde iş standartlarına bağlılığı vurgulayan, şirket hedeflerine ulaşmak için görev odaklı olan ve çalışanların görevlerini tamamladıkları için ödüller alabilecekleri bir anlayışa sahiptir. Bu bir tür rehberli türdür (Serinkan, 2002).

Etik (Moral) liderlik.

Etik liderlik, yeni liderlik teorileri ve yaklaşımları arasında giderek daha tartışmalı hale gelmektedir. Etik liderlik, karakteristik teorilere ve durumsallık teorilerine benzer. Etik liderin bir dizi etik değer ve ilkeye sahip olma taahhüdü, etik liderliği özellikler teorisi ile bütünleştirir. Ancak etik liderlikte, liderliğin özellikleri ile ilişkili olarak sadece etik özellik üzerinde durulur. Etik liderin davranışlarını açıklayabileceği uygun bir örgütsel ortam olmalıdır. Çevrenin alaka düzeyi daha çok örgüt kültürüyle ilgilidir. Bu bağlamda, etik liderlik ile kültürel liderlik arasında yakın bir bağlantı vardır. Etik değerlerin çalışanlar tarafından benimsenmesi, güçlü bir kurum kültürüne bağlıdır. Örgüt kültürünün güçlü ya da zayıf olması, örgütün etkinliğini belirleyen temel faktördür (Çelik, 2007).

Vizyoner liderlik.

İzlemek, geleceği hayal etmek ve onu şekillendirmek demektir. Vizyoner liderler, toplumlarının ve örgütlerinin geleceğini hayal eden ve şekillendiren kişilerdir (Erçetin, 2000). Vizyoner ve taze bir bakış açısına sahip bir lider, diğer liderlerden farklı olarak, çeşitli gelişmeleri ve olayları okuma yeteneğine sahip olmalıdır. Vizyon sahibi bir lider, geleceğe taze gözlerle bakabilen kişidir. Vizyon sahibi lider, vizyonu organizasyonun her seviyesinde başarılı bir şekilde iletebilir ve kurumsallaştırabilir. Bu lider sadece güce sahip değil; Düşünceleriyle kendisini takip edenleri etkileyebilir (Durukan, 2006).

Serbest bırakıcı (Laissez-Faire) liderlik

Yönetici için bu, ortada çok şeyden kaçınmak veya görünmemekle ilgilidir. Bu, tüm liderlik tarzlarının en aktif olmayanıdır. Kararsızlık ve isteksizlik hüküm sürüyor. Karar verme ve hesap verebilirlikten kaçınırlar (Buluç, 2009). Bu liderlik biçimi yararlıdır çünkü grup üyeleri kendi hedeflerini, planlarını ve politikalarını belirler, uygulamayla ilgili kararları kendileri alır ve uygular ve her üyenin bireysel eğilimlerini ve faaliyetlerini harekete geçirir. Bu tür bir liderlik, uzmanlık durumlarında, bilim adamlarının çalışmalarında, sorumluluk duygusuna sahip ve sorumluluklarından kaçmayan insanların bulunduğu kuruluşların araştırma ve geliştirme departmanlarında uygulanabilir.

Öğretimsel liderlik.

Eğitimde liderlik kavramı, 1970'li yılların sonlarından itibaren Batı ülkelerinde başarılı ya da etkili okullar üzerine yapılan araştırmalarla gündeme getirilen bir konudur. Önemli bir yönetim rolü haline gelen öğretim liderliği, öğretim ve öğretim programının kontrolü ve koordinasyonuna dayanmaktadır. Bununla birlikte, okul yönetimi alanında okulun yeniden

yapılandırılması yaklaşımı giderek daha fazla ön plana çıkmaktadır. Aşağıdaki özellikler, etkili yöneticilerin etkili öğretim liderleri olduğu değerlendirilmesini desteklemektedir: Etkili yöneticiler öğretime değer verir, öğretim amaçlarını ve beklentilerini açıkça tanımlar ve bu hedef ve beklentilerin öğretmenlere ve yöneticilere iletilmesini sağlar (Yörük & Akdağ 2010). Bir eğitim lideri olarak okul müdürü, okulun amaç ve işlevlerinin farkında olmalı, bunları personel için yorumlamalı, onlara açıklamalı, öğretmenleri sınıfta ziyaret etmeli, onlara rehberlik etmeli ve destek olmalı, derslerin aksamaması için gerekli adımları atmalıdır (Aksoy, 2006). Genel olarak, öğretim liderliği, okul müdürleri, öğretmenler ve denetçiler tarafından bireyleri ve okulla ilgili durumları etkilemek için kullanılan güç ve davranışları ifade eder (Şişman, 2002).

Okul liderliği.

Okulun son derece karmaşık ama açık ve sade bir yapı olduğu, yönetici, öğretmen, öğrenci ve çevre açısından çok çeşitli ve zengin bir koleksiyona sahip, diğer bir deyişle insan faktörü açısından dinamik değişim ve dönüşüm fırsatları barındırdığı söylenebilir. Vizyonuyla hayranlık uyandıran ve bunu iletme, paylaşma ve uygulama yetkinliğine sahip bir liderin varlığında, okul sade, açık, üretken ve birçok alanda sosyal liderlik sağlayabilen bir kaliteyi yansıtabilir; Mevcut yapıyı koruma eğiliminde olan bir yöneticinin varlığında, karmaşık ve verimsiz bir kalite kazanacağı iddia edilebilir (Kırhan, 2009). Okul yönetimi; Eğitimin temel üretim birimi olan okul organizasyonunda insan gücü ve maddi kaynakların verimli kullanımını gerçekleştiren, eğitim personelinin karar alma sürecine katılımını sağlayarak güçlendiren, okulun gelecek vizyonunun personel tarafından paylaşılmasını sağlayan, uygulamada etik değerleri ön planda tutan ve aşağıdakileri hedefleyen bir yaklaşımdır ki bu durum öğrenci performansını artırır (Bottery, 1992; MEB, 2013).

Gençlik liderliği.

Gençlik liderliğinin özellikleri üzerine yapılan çalışmalar gençlik gelişimi bağlamında ele alınmaktadır. Gençlik liderliğinin hala ortak bir tanımı yoktur. Aslında, kavramın kendisi, gençlik adına konuşma hakkı, gençlik katılımı, gençlik adına karar verme hakkı ve gençliğin güçlendirilmesi gibi gençlik liderliği de dahil olmak üzere birçok isme sahiptir (O'Donoghue, Kirshner & McLaughlin, 2006).

Literatürde yer alan gençlik liderliği tanımları araştırmacıların araştırma alanlarına göre değişiklik göstermektedir. Liderliğin belirsiz tanımları gençlerin liderliği için de geçerlidir (Klau, 2006). Gençlik liderliği, gençlik gelişiminde ekip çalışması, sorumluluk ve idealizm gibi nitelikleri içeren bağımsız bir yetkinlik alanı olarak görülebilir. Gençlik gelişimi aynı zamanda

ergen liderliği alanını da içerir ve ergenliğe daha bütüncül bir bakış açısı getirir (Edelman vd., 2004). Liderlik alanının, gençlik gelişiminin çeşitli alanlarıyla bağlantılı olduğu görülebilir. Aslında, iki kavram amaç açısından bazı yerlerde örtüşmektedir (Kress, 2006). Gençlik gelişimi faaliyetleri ile gençlik liderliği birbirinden şu noktada ayrılmaktadır: Gençlik gelişim faaliyetleri, ergenlerin sorunları için gençleri güçlendirme ve sorunlarla başa çıkmaya odaklanır (Wheeler & Edelbeck, 2006). Gençlik liderliği ise, ortak amaç ve ülkü için birlikte çalışmaya ve gençlerin liderlik etmesine odaklanır (Redmond & Dolan, 2014). Bununla birlikte, liderlik gelişimi insan odaklıdır ve bilgi, güvenilirlik, öz farkındalık, öz düzenleme ve öz motivasyon gibi bireysel özelliklere odaklanır. Liderlik gelişimi ise daha çok sosyal gelişim, kişilerarası ilişkiler, sosyal farkındalık ve sosyal beceriler üzerine odaklanır (Day, 2000). Ancak geç kalmış gelişim, yöneticiler ve liderlik özellikleri bağlamında bir bütün olarak ele alınmalıdır. Zira liderler ve liderlik özellikleri bir bütün olarak ele alınırsa, gençlerde liderlik özellikleri için kavramsal bir çerçeve oluşturmak mümkün olabilir.

Gençlerde liderliğin özelliklerine yönelik net bir çerçeve oluşturmanın mümkün olmadığı, birçok çalışmanın bazı ortak boyutlarda geliştirilmesi gereken özellikleri özetlediği belirtilmektedir. Gençlik liderliğinin özellikleri arasında sahiplenme, risk alma, gücü paylaşma, işe başlama ve bitirme, toplama, değerlendirme, paylaşma, örgütleme, planlama, arabuluculuk yapma ve bir hedefe ulaşma yer alır (Drum, 1988). Üniversite gençliğinde ise liderlik becerileri, kendini yönetme, başkalarına liderlik etme, görev yönetimi, yeni fikirlere açık olma ve üretme, sosyal sorumluluk alanlarını kapsamaktadır (CMU, 2004). Buna ek olarak, gençlik liderliği, farklı ortamlarda etkili davranış ve düşünceleri yürütmekle ilgilidir. Gençler liderlik becerilerini kendi topluluklarında paylaşmaya çalışıyorlar (Drum, 1988). Gençlerin dürüstlük, güven, işbirliği, saygı, sorumluluk, umut, kararlılık ve azim, bağlılık, stres yönetimi, rol modelleme, iyi kararlar verme ve olumlu etki ve yön açısından değişme, konuşma, karar verme, delegasyon ve toplantılara liderlik etme gibi liderlik becerilerini göstermeleri gerekir (Fertman & Linden, 1999). Genç ergenler tarafından dürüstlük, dinleme becerileri, önemli lider özellikleri olarak derecelendirilir (Morris, 1991). Bütün bu alan yazın ve akademik rapor ve çalışmalara bakıldığında gençlerdeki liderlik özellikleri aşağıda belirtilmiştir:

Problem çözebilme becerileri, hedef koyma, karar verme becerileri, grup becerileri, bireysel ve grup değerlerini bilme, yazılı ve sözlü iletişim becerileri, motivasyon, sosyal ve ahlaki sorumluluk, bağlılık duygusu, çatışma yönetimi ve çözme stres yönetimi, kendini tanıma, kendini yönetme, duygusal zekâ, öz düzenleme, yönetme, model olma, eleştirel düşünme, risk alma ve olumlu değişime neden olmak.

Türkiye’de öğrencilerin sahip oldukları liderlik özellikleri ile ilgili çalışmaların, üstün yetenekli, kamu ya da özel okullardaki, askeri okullar, spor liseleri ya da üniversitelerdeki öğrenciler üzerinde yapıldığı görülmektedir. Bu alandaki araştırmalar bulunmakla birlikte hala bir boşluk olduğu ve farklı okul türlerinde ve yaş gruplarında yeni çalışmaların yapılmasının alandaki bilgi birikimine katkıda bulunacağı, buradan elde edilecek sonuçlarında veliler, öğretmenler ve yöneticiler tarafından kullanılabilmesi ifade edilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Spor lisesi ve diğer liselerdeki öğrencilerin liderlik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelemeyi hedefleyen bu irdeleme nicel verilere dayalı genel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Tarama araştırmaları, bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için veri toplama amacı güden çalışmalardır (Büyüköztürk vd., 2009). Karasar'a (2005,) göre, tarama modelleri geçmişte veya mevcut olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Bir başka ifadeyle, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullar ile ilişkilerini dikkate alarak durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı amaçlamaktadır (Kaptan, 1998). Tarama araştırmasının özelliği değişkenler arası ilişkiler ve bu ilişkilerin betimlenmesidir (Gay vd., 2006).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; 2023-2024 Eğitim Öğretim yılı Van/Erciş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören (9.-10.-11. ve 12. Sınıf) bireyler oluşturmaktadır. Örneklemi ise, Van/Erciş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Spor Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Fen Lisesi ve Anadolu Lisesi'nde öğrenim görmekte olan 295 kadın ve 241 erkek olmak üzere toplam 536 öğrenci katılmıştır.

Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak ölçek formu kullanılmıştır. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu: Anket formunun birinci bölümünde, araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, sınıf, kaç kardeş, ailenin kaçınıcı çocuğu, evde kendinize ait bir odanız var mı, babanın eğitim durumu, babanın mesleği, annenin eğitim durumu, annenin mesleği, zamanın çoğunu kiminle geçirdiği ve ailenin ortalama olarak ekonomik durumu ifade eden sorularla oluşan kişisel bilgi formu bulunmaktadır.

İkinci bölümde Cansoy ve Turan (2016) tarafından geliştirilen “Gençlik liderlik özellikleri ölçeği: Güvenirlilik ve geçerlik çalışması” ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 40 maddeden ve 7 faktörden oluştuğu belirtilmiştir ve ayrıca ölçeğin Cronbach's Alpha iç tutarlık katsayısı. 92 olarak belirlenmiştir.

Gençlik liderlik özellikleri ölçeği): Cansoy ve Turan (2016) tarafından geliştirilen “Gençlik liderlik özellikleri ölçeği: Güvenirlik ve geçerlik çalışması” ölçeği 40 maddeden ve 7 faktörden oluştuğu belirtilmiştir. Bunlar; Mücadele isteği ve hedef koyma (F1) 1, 3, 4, 5, 6 ve 7 olmak üzere 7 maddeden oluşur. İletişim kurabilmek (F2) 8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 olmak üzere 7 maddeden oluşur. Grup becerileri (F3) 15, 16, 17, 18, 19, 20 ve 21 olmak üzere 7 maddeden oluşur. Güven duyma ve güvenilir olma (F4) 22, 23, 24, 25, 26 ve 27 olmak üzere 6 maddeden oluşur. Karar verme becerileri (F5) 28, 29, 30 ve 31 olmak üzere 4 maddeden oluşur. Problem çözme becerileri (F6) 32, 33, 34 ve 35 olmak üzere 4 maddeden oluşur. Sorumluluk (F7) 36, 37, 38, 39 ve 40 olmak üzere 5 maddeden oluşur. Faktörlerinin güvenilirliğine dair hesaplanan Cronbach’s Alpha değerleri .70 ile .80 arasında değerler alırken, ölçeğin tamamına ait Cronbach’s Alpha değeri ise .92 olarak bulunmuştur. Daha sonra boyutların korelasyon düzeylerinin .28 ile .55 arasında olduğu görülmüştür. Bu sonuç faktörler arası orta düzeyde pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Testi yarılama güvenilirliği Spearman Brown korelasyon değeri .81 bulunmuştur.

Süreç/Uygulama

Yapılan bu çalışma etik kurul onayı ve gereken izinler alındıktan sonra taahhünameye bağlı kalınarak, Van/Erciş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Spor Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Fen Lisesi ve Anadolu Lisesi’nde öğrenim görmekte olan öğrencilere yüz yüze uygulanmıştır. Bireylere anket içerisindeki soruları dikkatlice okumaları ve sorulara kendilerine uygun olanı işaretlemeleri söylenmiştir.

Verilerin Analizi

Tablo 1. *Normallik Dağılım Test Sonuçları*

	N	Mean	Median	Std. Deviation	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	536	3,790	3,857	,843	-,880	,664
İletişim Kurabilmek (F2)	536	3,596	3,571	,802	-,524	,014
Grup Becerileri (F3)	536	3,813	3,857	,780	-,599	,104
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4)	536	3,852	4,000	,769	-,917	,824
Karar Verme Becerileri (F5)	536	3,815	4,000	,846	-,805	,492
Problem Çözme Becerileri (F6)	536	3,809	4,000	,862	-,662	,189
Sorumluluk (F7)	536	3,758	3,800	,870	-,732	,416
GLÖÖ Ort.	536	3,776	3,860	,627	-,871	1,535

Verilerin analizinde kategorik değişkenler için frekans dağılımları belirlenmiştir. Ayrıca verilerin normal dağılıma sahip olması şartına bakmak için mod, medyan ve standart sapma değerleri ile çarpıklık ve basıklık katsayıları dikkate alınmıştır. Tablo 1’de görüldüğü gibi standart sapma değerlerinin birbirlerine çok yakın olduğu görülmektedir. Çarpıklık basıklık değerler incelendiğinde; Gençlik Liderlik Ölçeği Ortalaması; Skewness -,871 ve Kurtosis 1,535, GLÖÖ alt boyutlarından Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1); Skewness -,880 ve Kurtosis ,664, İletişim Kurabilmek (F2); Skewness -,524 ve Kurtosis ,104, Grup Becerileri (F3) ; Skewness -,599 ve Kurtosis ,104, Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4); Skewness -,917 ve Kurtosis ,824, Karar Verme Becerileri (F5); Skewness -,805 ve Kurtosis ,492, Problem Çözme Becerileri (F6); Skewness -,662 ve Kurtosis ,189 ve Sorumluluk (F7); Skewness -,732 ve Kurtosis ,416 olduğu görülmektedir. Büyüköztürk (2012), Tabachnik ve Fidell (2015) ile George ve Mallery (2010)’nin ortaya koyduğu sonuçlar neticesinde (-1 ile +1; -1.5 ile +1.5; -2.0 ile +2.0) belirtilen değerler ile uygulanan modelin normal bir dağılım gösterdiği görülmüştür. Normal bir dağılıma sahip olduğu için bu model kullanılırken parametrik testler uygulanmıştır. İki bağımsız değişkenler için örneklem T testi (Independent Samples T test); ikiden fazla değişkenin karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) testi uygulanmıştır. ANOVA testinde gruplar arasında anlamlı farklılık görüldüğünde farkın hangi iki grup arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc (Tukey) ve (Games-Howell) testlerinden yararlanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi ($p < 0,05$) olarak belirlenmiştir. Son olarak öğrenci liderlik ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiyi tespit etmek için Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır.

Araştırmacı Rolü

Çalışmada araştırmacı anketlerin öğrencilere uygulanmadan önce ön bilgilendirme yaparak aktif rol almıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmaya sadece Van/Erciş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Spor Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Fen Lisesi ve Anadolu Lisesi’ndeki öğrenciler katılmıştır. Anketler bireylere uygulanmadan önce ön bilgilendirme yapıp, anket soruları verilmiştir. Bireylerin anketi homojen ortamlarda uygulaması, dikkatlerinin dağılmamasının ve anket sorularına odaklanmalarının sağlanması gibi önlemlerin alınmasına dikkat edilmiştir. Bu durum anket çalışmasının geçerliliğini ve güvenilirliğini olumlu yönde etkileyebilir.

Tablo 2. *Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyutları Güvenilirlik Analizi*

Ölçek ve Alt Boyutları	Cronbach's Alfa	İfade Değerleri
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (Faktör-1)	,829	7
İletişim Kurabilmek (Faktör-2)	,780	7
Grup Becerileri (Faktör-3)	,793	7
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (Faktör-4)	,707	6
Karar Verme Becerileri (Faktör-5)	,715	4
Problem Çözme Becerileri (Faktör-6)	,755	4
Sorumluluk (Faktör-7)	,763	5
GLÖÖ Ortalama	,878	40

Çalışmada uygulanan Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği (GLÖÖ) 40 maddeden oluşmaktadır. Kullanılan ölçeğin Cronbach's Alfa değerlerine bakıldığında; GLÖÖ'nün ,878 olduğu saptanmıştır. Alt boyutları ise sırasıyla; Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1) alt boyutu 7 maddeden oluşmaktadır ve Cronbach's Alfa değerleri ,829'dir. İletişim Kurabilmek (F2) alt boyutu 7 maddeden oluşmaktadır ve Cronbach's Alfa değerleri ,780'dir. Grup Becerileri (F3) alt boyutu 7 maddeden oluşmaktadır ve Cronbach's Alfa değerleri ,793'dür. Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4) alt boyutu 6 maddeden oluşmaktadır ve Cronbach's Alfa değerleri ,707'dir. Karar Verme Becerileri (F5) alt boyutu 4 maddeden oluşmaktadır ve Cronbach's Alfa değerleri ,715'dir. Problem Çözme Becerileri (F6) alt boyutu 4 maddeden oluşmaktadır ve Cronbach's Alfa değerleri ,755'dir. Sorumluluk (F7) alt boyutu 5 maddeden oluşmaktadır ve Cronbach's Alfa değerleri ,763'dür.

Cronbach's Alpha'da kullanılan ve sonuçları ispatlanan kriterler aşağıdaki gibidir (Özdamar, 2002):

- $0,00 \leq \alpha < 0,40$ aralığında ise ölçek güvenilir değildir,
- $0,40 \leq \alpha < 0,60$ aralığında ise ölçek düşük güvenilirliktedir,
- $0,60 \leq \alpha < 0,80$ aralığında ise ölçek oldukça güveniliridir,
- $0,80 \leq \alpha < 1,00$ aralığında ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir sonucunu doğurur.

Bu sonuçlara göre araştırmamızda kullandığımız Gençlik Liderlik Ölçeğinin güvenilirlik aralığı; $0,80 \leq \alpha < 1,00$ aralığında ve ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu saptanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Tablo 3. *Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı*

Cinsiyet	n	%
Kadın	295	55,0
Erkek	241	45,0
Toplam	536	100,0

Araştırma 295(%55,0) kadın ve 241(%45,0) erkek olmak üzere toplam 536 öğrenci üzerinde yapılmıştır.

Tablo 4. *Katılımcıların Okul Dağılımı*

Okul	n	%
Spor Lisesi	145	27,1
Diğer Liseler	391	72,9
Toplam	536	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 145(%27,1)'i spor lisesi giderken, 391(%72,9)'i diğer liselere gidenlerden oluşmaktadır.

Tablo 5. *Katılımcıların Evde Kendilerine Ait Bir Odaya Sahip Olma Dağılımı*

Evde Kendilerine Ait Bir Odaya Sahip Olma Durumu	n	%
Evet	321	59,9
Hayır	215	40,1
Toplam	536	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin evde kendilerine ait bir odaya sahip olma durumlarına bakıldığında 321(%59,9) kişinin evde kendisine ait bir odaya sahip olduğu 215(%40,1) kişinin evde bir odaya sahip olmadığı görülmektedir.

Tablo 6. *Katılımcıların Sınıf Dağılımı*

Sınıf	n	%
9.Sınıf	144	26,9
10.Sınıf	127	23,7
11.Sınıf	123	22,9
12.Sınıf	142	26,5
Toplam	536	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf dağılımlarına bakıldığında 144(%26,9) kişinin 9. sınıfa gidenlerden, 127(%23,7) kişinin 10. sınıfa gidenlerden, 123(%22,9) kişinin 11. sınıfa gidenlerden ve 142(%26,5) kişinin 12. sınıfa gidenlerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 7. *Katılımcıların Kardeş Sayısı Dağılımı*

Kardeş Sayısı	n	%
2	50	9,3
3	95	17,7
4	127	23,7
5 ve üzeri	264	49,3
Toplam	536	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısı dağılımlarına bakıldığında 50(%9,3) kişinin 2 kardeşi olduğu, 95(%17,7) kişinin 3 kardeşi olduğu, 127(%23,7) kişinin 4 kardeşi olduğu 264(%49,3) kişinin 5 ve üzeri kardeşi olduğu görülmektedir.

Tablo 8. *Katılımcıların Ailelerinde Kaçınıcı Çocuk Oldukları Dağılımı*

Ailede Kaçınıcı Çocuk Oldukları	n	%
1	132	24,6
2	114	21,3
3	99	18,5
4	58	10,8
5 ve üzeri	133	24,8
Toplam	536	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinde kaçınıcı çocuk olduklarını gösteren tabloya baktığımızda 132(%24,6) kişinin 1 kardeşe sahip olduğu, 114(%21,3) kişinin 2 kardeşe sahip olduğu, 99(%18,5) kişinin 3 kardeşe sahip olduğu, 58(%10,8) kişinin 4 kardeşe sahip olduğu ve 133(%24,8) kişinin 5 ve üzeri kardeşe sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 9. *Katılımcıların Babalarının Eğitim Durum Dağılımı*

Baba Eğitim Durumu	n	%
İlkokul	159	29,7
Ortaokul	175	32,6
Lise	141	26,3
Lisans	45	8,4
Lisansüstü	16	3,0
Toplam	536	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim durumuna bakıldığında 159(%29,7)'unun ilkökul, 175(%32,6)'inin ortaokul, 141(%26,3)'inin lise, 45(%8,4)'inin lisans ve 16(%3,0)'ünün lisansüstü olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Katılımcıların Babalarının Meslek Dağılımı

Baba Meslek	n	%
Memur	80	14,9
İşçi	162	30,2
Serbest Meslek	221	41,2
Emekli	37	6,9
Çalışmıyor	36	6,7
Toplam	536	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının meslek dağılımına bakıldığında 80(%14,9)'ünün memur, 162(%30,2)'inin işçi, 221(%41,2)'inin serbest meslek, 37(%6,9)'sinin emekli ve 36(%6,7)'sının çalışmıyor olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumu

Anne Eğitim Durumu	n	%
İlkokul	323	60,3
Ortaokul	131	24,4
Lise	51	9,5
Lisans	21	3,9
Lisansüstü	10	1,9
Toplam	536	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna bakıldığında 323(%60,3)'ünün ilkökul, 131(%24,4)'inin ortaokul, 51(%9,5)'inin lise, 21(%3,9)'inin lisans ve 1(%1,9)'unun lisansüstü olduğu görülmektedir.

Tablo 12. Katılımcıların Annelerinin Meslek Dağılımı

Anne Meslek	n	%
Memur	25	4,7
İşçi	11	2,1
Serbest Meslek	12	2,2
Emekli	2	,4
Çalışmıyor	486	90,7
Toplam	536	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin meslek dağılımına bakıldığında 25(%4,7)'inin memur, 11(%2,1)'inin işçi, 12(%2,2)'sinin serbest meslek, 2(%0,4)'sinin emekli ve 486(%90,7)'sının çalışmıyor olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Katılımcıların Zamanlarının Çoğunu Kiminle Geçirdikleri Dağılımı

Zamanının Çoğunu Kiminle Geçirildiği	n	%
Baba	18	3,4
Anne	99	18,5
Abi	24	4,5
Abla	38	7,1
Kardeş	76	14,2
Arkadaş	281	52,4
Toplam	536	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin zamanlarının çoğunu kiminle geçirdiklerini gösteren dağılıma bakıldığında 18(%3,4)'inin babasıyla, 99(%18,5)'unun annesiyle, 24(%4,5)'ünün abisiyle, 38(%7,1)'inin ablasıyla, 76(%14,2)'sının kardeşiyle ve 281(%52,4)'sının arkadaşlarıyla olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Katılımcıların Ailelerinin Ekonomik Durumu Dağılımı

Aile Ekonomik Durum	n	%
Düşük	44	8,2
Orta	398	74,3
Yüksek	81	15,1
Çok Yüksek	13	2,4
Toplam	536	100,0

*Düşük Gelir Durumu: 10-15 bin tl arası, *Orta Gelir Durumu: 16-21 bin tl arası

*Yüksek Gelir Durumu: 22-27 bin tl arası, *Çok Yüksek Gelir Durumu: 28 bin tl ve üzeri

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumunu gösteren dağılıma bakıldığında 44(%8,2)'ünün ekonomik durumunun düşük, 398(%74,3)'inin ekonomik durumunun orta, 81(%15,1)'inin ekonomik durumunun yüksek, ve 13(%2,4)'ünün ekonomik durumunun çok yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 15. Katılımcıların Cinsiyete Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin T Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	p
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	Kadın	295	3,791	,820	,038	,970
	Erkek	241	3,789	,871		
İletişim Kurabilmek (F2)	Kadın	295	3,650	,784	1,731	,084
	Erkek	241	3,530	,819		
Grup Becerileri (F3)	Kadın	295	3,886	,726	2,364	,018
	Erkek	241	3,724	,835		
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4)	Kadın	295	3,990	,703	4,611	,000
	Erkek	241	3,684	,812		
Karar Verme Becerileri (F5)	Kadın	295	3,862	,770	1,410	,159
	Erkek	241	3,757	,928		
Problem Çözme Becerileri (F6)	Kadın	295	3,901	,797	2,709	,007
	Erkek	241	3,697	,924		
Sorumluluk (F7)	Kadın	295	3,846	,779	2,557	,011
	Erkek	241	3,650	,960		
GLÖÖ Ortalama	Kadın	295	3,847	,551	2,831	,005
	Erkek	241	3,690	,700		

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin cinsiyet değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan T testi sonucu Tablo 15’de görülmektedir. Tablo detaylı olarak incelendiğinde katılımcıların GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma”, “iletişim kurabilmek” ve “karar verme becerileri” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>,05$). GLÖÖ ortalama değeri ile GLÖÖ alt boyutlarından “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “problem çözme becerileri”, ve “sorumluluk” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<,05$).

Anlamlılık düzeylerine baktığımızda, GLÖÖ ortalama değerinin $t=2,831$; $p=,005$ olduğu ve ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın kadın öğrenciler lehine olduğu ($\bar{x}=3,847\pm 3,690$) tespit edilmiştir. Yine GLÖ ölçeğinin alt boyutu olan grup becerileri değerinin $t=2,364$; $p=,018$ olduğu ve ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın da kadın öğrenciler lehine olduğu ($\bar{x}=3,886\pm 3,724$) tespit edilmiştir. Güven duyma ve güvenilir olma alt boyut değerinin $t=4,611$; $p=,000$ olduğu ve ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın da kadın öğrenciler lehine olduğu ($\bar{x}=3,990\pm 3,684$) tespit edilmiştir. Problem çözme becerileri alt boyut değerinin $t=2,709$; $p=,007$ olduğu ve ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın da kadın öğrenciler lehine olduğu ($\bar{x}=3,901\pm 3,697$) tespit edilmiştir. Sorumluluk alt boyut değerinin $t=2,709$; $p=,007$ olduğu ve ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın da kadın öğrenciler lehine olduğu ($\bar{x}=3,901\pm 3,697$) tespit edilmiştir.

Tablo 16. Katılımcıların Okul Türüne Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin T Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Okul Türü	n	\bar{x}	ss	t	p
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	Spor L.	145	4,124	,712	6,240	,000
	Diğer L.	391	3,666	,854		
İletişim Kurabilmek (F2)	Spor L.	145	3,661	,652	1,274	,203
	Diğer L.	391	3,572	,850		
Grup Becerileri (F3)	Spor L.	145	3,884	,700	1,375	,170
	Diğer L.	391	3,787	,807		
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4)	Spor L.	145	3,878	,654	,515	,607
	Diğer L.	391	3,843	,808		
Karar Verme Becerileri (F5)	Spor L.	145	3,941	,699	2,351	,159
	Diğer L.	391	3,768	,890		
Problem Çözme Becerileri (F6)	Spor L.	145	3,912	,738	2,709	,019
	Diğer L.	391	3,771	,902		
Sorumluluk (F7)	Spor L.	145	3,789	,858	,492	,623
	Diğer L.	391	3,747	,875		
GLÖÖ Ortalama	Spor L.	145	3,884	,526	2,688	,008
	Diğer L.	391	3,736	,656		

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin okul türü değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan T testi sonucu Tablo 16’da görülmektedir. Tablo detaylı olarak incelendiğinde katılımcıların GLÖÖ alt boyutlarından “iletişim kurabilmek”, “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri” ve “sorumluluk” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>,05$). GLÖÖ ortalama değeri ile GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma” ve “problem çözme becerileri” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<,05$).

Anlamlılık düzeylerine baktığımızda, GLÖÖ ortalama değerinin $t=2,688$; $p=,008$ olduğu ve ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın spor lisesi öğrencileri lehine olduğu ($\bar{x}=3,884\pm 3,736$) tespit edilmiştir. Yine GLÖ ölçeğinin alt boyutu olan mücadele isteği ve hedef koyma değerinin $t=6,240$; $p=,000$ olduğu ve ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın da spor lisesi öğrencileri lehine olduğu ($\bar{x}=4,124\pm 3,666$) tespit edilmiştir. Problem çözme becerileri değerinin $t=2,709$; $p=,019$ olduğu ve ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın da spor lisesi öğrencileri lehine olduğu ($\bar{x}=3,912\pm 3,771$) tespit edilmiştir.

Tablo 17. Katılımcıların Kendilerine Ait Odalarının Var Olup-Olmama Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin T Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cevap	n	\bar{x}	ss	t	p
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	Evet	321	3,763	,815	-,900	,369
	Hayır	215	3,830	,882		
İletişim Kurabilmek (F2)	Evet	321	3,651	,771	1,889	,060
	Hayır	215	3,515	,840		
Grup Becerileri (F3)	Evet	321	3,807	,775	-,222	,824
	Hayır	215	3,822	,789		
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4)	Evet	321	3,841	,810	-,403	,687
	Hayır	215	3,869	,703		
Karar Verme Becerileri (F5)	Evet	321	3,798	,851	-,568	,570
	Hayır	215	3,840	,839		
Problem Çözme Becerileri (F6)	Evet	321	3,776	,851	-1,090	,276
	Hayır	215	3,859	,877		
Sorumluluk (F7)	Evet	321	3,734	,871	-,800	,424
	Hayır	215	3,795	,868		
GLÖÖ Ortalama	Evet	321	3,767	,623	-,415	,678
	Hayır	215	3,790	,633		

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin kendilerine ait odalarının olup olmadığı değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan T testi sonucu Tablo 17’de görülmektedir. Tablo detaylı olarak incelendiğinde katılımcıların GLÖÖ ortalama değeri ile GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma”, “iletişim kurabilmek”, “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri”, “problem çözme becerileri” ve “sorumluluk” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>,05$).

Tablo 18. Katılımcıların Sınıflarına Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Sınıf	n	\bar{x}	s	F	p	Fark
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	9.Sınıf(1)	144	3,840	,864	1,726	,161	
	10.Sınıf(2)	127	3,812	,806			
	11.Sınıf(3)	123	3,641	,854			
	12.Sınıf(4)	142	3,850	,837			
İletişim Kurabilmek (F2)	9.Sınıf(1)	144	3,479	,813	2,891	,035	4>1
	10.Sınıf(2)	127	3,587	,804			
	11.Sınıf(3)	123	3,565	,854			
	12.Sınıf(4)	142	3,751	,720			
Grup Becerileri (F3)	9.Sınıf(1)	144	3,723	,743	,884	,449	
	10.Sınıf(2)	127	3,853	,742			
	11.Sınıf(3)	123	3,838	,793			
	12.Sınıf(4)	142	3,847	,838			
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4)	9.Sınıf(1)	144	3,883	,769	,807	,490	
	10.Sınıf(2)	127	3,919	,657			
	11.Sınıf(3)	123	3,823	,862			
	12.Sınıf(4)	142	3,786	,776			
Karar Verme Becerileri (F5)	9.Sınıf(1)	144	3,802	,851	2,827	,038	2>3
	10.Sınıf(2)	127	3,937	,809			
	11.Sınıf(3)	123	3,642	,857			
	12.Sınıf(4)	142	3,869	,845			
Problem Çözme Becerileri (F6)	9.Sınıf(1)	144	3,762	,850	1,042	,373	
	10.Sınıf(2)	127	3,777	,833			
	11.Sınıf(3)	123	3,772	,912			
	12.Sınıf(4)	142	3,919	,853			
Sorumluluk (F7)	9.Sınıf(1)	144	3,605	,813	3,933	,009	2>1
	10.Sınıf(2)	127	3,963	,731			
	11.Sınıf(3)	123	3,738	,944			
	12.Sınıf(4)	142	3,747	,942			
GLÖÖ Ortalama	9.Sınıf(1)	144	3,727	,629	1,311	,270	
	10.Sınıf(2)	127	3,835	,573			
	11.Sınıf(3)	123	3,717	,634			
	12.Sınıf(4)	142	3,824	,662			

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin sınıf değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testinin sonucu Tablo 18’de görülmektedir. Tablo detaylı olarak incelendiğinde katılımcıların GLÖÖ ortalama değeri ile “mücadele isteği ve hedef koyma”, “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri” ve “problem çözme becerileri” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>,05$). GLÖÖ alt boyutlarından “iletişim kurabilmek”, “karar verme becerileri” ve “sorumluluk” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<,05$).

Anlamlılık düzeyine baktığımızda GLÖ ölçeğinin alt boyutu olan iletişim kurabilmek alt boyut değerinin $F=2,891$; $p=,035$ olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için gruplar arası varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homejen olduğu görülmüştür ($p>,302$). Bu doğrultuda Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Yapılan Tukey test sonucuna göre anlamlılığın 12. sınıfa giden öğrenciler ile 9. sınıfa giden öğrenciler arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve 12. sınıfa giden öğrencilerin ortalama değerinin ($\bar{x}=3,751\pm3,479$) daha yüksek olduğu için 12. sınıfa giden öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir.

GLÖÖ alt boyutlarından karar verme alt boyut değerinin $F=2,827$; $p=,038$ olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için gruplar arası varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homejen olduğu görülmüştür ($p>,821$). Bu doğrultuda Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Yapılan Tukey test sonucuna göre anlamlılığın 10. sınıfa giden öğrenciler ile 11. sınıfa giden öğrenciler arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve 10. sınıfa giden öğrencilerin ortalama değerinin ($\bar{x}=3,937\pm3,642$) daha yüksek olduğu için 10. sınıfa giden öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir.

GLÖÖ alt boyutlarından sorumluluk alt boyut değerinin $F=3,933$; $p=,009$ olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için gruplar arası varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homejen olmadığı görülmüştür ($p>,000$). Bu doğrultuda Post Hoc testlerinden Games-Howell testi uygulanmıştır. Yapılan Games-Howell test sonucuna göre anlamlılığın 10. sınıfa giden öğrenciler ile 9. sınıfa giden öğrenciler arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve 10. sınıfa giden öğrencilerin ortalama değerinin ($\bar{x}=3,963\pm3,605$) daha yüksek olduğu için 10. sınıfa giden öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 19. Katılımcıların Kardeş Sayısına Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Kardeş Sayısı	n	\bar{x}	s	F	p
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	2	50	3,660	,799	,713	,544
	3	95	3,867	,686		
	4	127	3,764	,858		
	5 ve üzeri	264	3,799	,893		
İletişim Kurabilmek (F2)	2	50	3,491	,728	,534	,659
	3	95	3,666	,786		
	4	127	3,583	,810		
	5 ve üzeri	264	3,597	,818		
Grup Becerileri (F3)	2	50	3,600	,638	2,414	,066
	3	95	3,729	,778		
	4	127	3,807	,818		
	5 ve üzeri	264	3,886	,780		
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4)	2	50	3,786	,689	,286	,836
	3	95	3,843	,853		
	4	127	3,899	,704		
	5 ve üzeri	264	3,846	,783		
Karar Verme Becerileri (F5)	2	50	3,645	,648	1,068	,362
	3	95	3,807	,814		
	4	127	3,781	,891		
	5 ve üzeri	264	3,866	,866		
Problem Çözme Becerileri (F6)	2	50	3,785	,696	,644	,587
	3	95	3,921	,752		
	4	127	3,779	,902		
	5 ve üzeri	264	3,788	,907		
Sorumluluk (F7)	2	50	3,700	,781	,280	,840
	3	95	3,747	,877		
	4	127	3,815	,846		
	5 ve üzeri	264	3,746	,897		
GLÖÖ Ortalama	2	50	3,666	,513	,586	,624
	3	95	3,797	,576		
	4	127	3,776	,638		
	5 ve üzeri	264	3,790	,659		

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin kardeş sayısı değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testinin sonucu Tablo 19’da görülmektedir. Tablo detaylı olarak incelendiğinde katılımcıların GLÖÖ ortalama değeri ile alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma”, “iletişim kurabilmek”, “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri”, “problem çözme becerileri” ve “sorumluluk alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>,05$).

Tablo 20. Katılımcıların Ailedeki Kaçınıcı Çocuk Olduklarına Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Ailedeki Kaçınıcı Çocuk	n	\bar{x}	s	F	p
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	1(1)	132	3,643	,777	1,707	,147
	2(1)	114	3,865	,782		
	3(2)	99	3,906	,877		
	4(3)	58	3,800	,872		
	5 ve üzeri(5)	133	3,780	,905		
İletişim Kurabilmek (F2)	1(1)	132	3,487	,759	1,870	,114
	2(1)	114	3,528	,797		
	3(2)	99	3,753	,783		
	4(3)	58	3,625	,720		
	5 ve üzeri(5)	133	3,634	,880		
Grup Becerileri (F3)	1(1)	132	3,689	,681	1,836	,120
	2(1)	114	3,813	,785		
	3(2)	99	3,857	,839		
	4(3)	58	3,743	,803		
	5 ve üzeri(5)	133	3,934	,803		
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4)	1(1)	132	3,809	,770	,896	,466
	2(1)	114	3,916	,764		
	3(2)	99	3,806	,764		
	4(3)	58	3,985	,718		
	5 ve üzeri(5)	133	3,817	,796		
Karar Verme Becerileri (F5)	1(1)	132	3,734	,866	,767	,547
	2(1)	114	3,839	,696		
	3(2)	99	3,787	,921		
	4(3)	58	3,956	,839		
	5 ve üzeri(5)	133	3,832	,889		
Problem Çözme Becerileri (F6)	1(1)	132	3,742	,725	,597	,665
	2(1)	114	3,901	,761		
	3(2)	99	3,813	,917		
	4(3)	58	3,750	,933		
	5 ve üzeri(5)	133	3,821	,990		
Sorumluluk (F7)	1(1)	132	3,657	,809	,903	,462
	2(1)	114	3,868	,746		
	3(2)	99	3,755	,922		
	4(3)	58	3,772	,903		
	5 ve üzeri(5)	133	3,760	,967		
GLÖÖ Ortalama	1(1)	132	3,680	,536	1,046	,383
	2(1)	114	3,819	,571		
	3(2)	99	3,811	,681		
	4(3)	58	3,805	,605		
	5 ve üzeri(5)	133	3,797	,717		

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin ailedeki kaçınıcı çocuk oldukları değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testinin sonucu Tablo 20’de

görülmektedir. Tablo detaylı olarak incelendiğinde katılımcıların GLÖÖ ortalama değeri ile alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>,05$).

Tablo 21. Katılımcıların Babalarının Eğitim Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Baba Eğitim Durumu	n	\bar{x}	s	F	p	Fark
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	İlkokul(1)	159	3,764	,902	2,927	,021	2>3
	Ortaokul(2)	175	3,938	,857			
	Lise(3)	141	3,717	,790			
	Lisans(4)	45	3,695	,573			
	Lisansüstü(5)	16	3,348	,949			
İletişim Kurabilmek (F2)	İlkokul(1)	159	3,462	,838	1,692	,150	
	Ortaokul(2)	175	3,639	,806			
	Lise(3)	141	3,680	,788			
	Lisans(4)	45	3,606	,735			
	Lisansüstü(5)	16	3,696	,556			
Grup Becerileri (F3)	İlkokul(1)	159	3,806	,798	3,102	,015	2>3
	Ortaokul(2)	175	3,964	,750			
	Lise(3)	141	3,705	,794			
	Lisans(4)	45	3,679	,752			
	Lisansüstü(5)	16	3,562	,668			
Güven Duyuma ve Güvenilir Olma (F4)	İlkokul(1)	159	3,778	,770	1,504	,200	
	Ortaokul(2)	175	3,961	,712			
	Lise(3)	141	3,841	,848			
	Lisans(4)	45	3,748	,682			
	Lisansüstü(5)	16	3,781	,795			
Karar Verme Becerileri (F5)	İlkokul(1)	159	3,820	,895	2,336	,054	
	Ortaokul(2)	175	3,951	,822			
	Lise(3)	141	3,714	,872			
	Lisans(4)	45	3,672	,702			
	Lisansüstü(5)	16	3,562	,504			
Problem Çözme Becerileri (F6)	İlkokul(1)	159	3,735	,896	,744	,562	
	Ortaokul(2)	175	3,887	,905			
	Lise(3)	141	3,790	,847			
	Lisans(4)	45	3,861	,613			
	Lisansüstü(5)	16	3,718	,763			
Sorumluluk (F7)	İlkokul(1)	159	3,728	,874	2,332	,055	
	Ortaokul(2)	175	3,913	,861			
	Lise(3)	141	3,655	,903			
	Lisans(4)	45	3,666	,734			
	Lisansüstü(5)	16	3,537	,812			
GLÖÖ Ortalama	İlkokul(1)	159	3,728	,643	2,446	,046	2>1 2>3
	Ortaokul(2)	175	3,893	,635			
	Lise(3)	141	3,729	,650			
	Lisans(4)	45	3,704	,437			
	Lisansüstü(5)	16	3,601	,473			

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin baba eğitim durumu değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testinin sonucu Tablo 21’de görülmektedir. Tablo detaylı olarak incelendiğinde katılımcıların GLÖÖ alt boyutlarından “iletişim kurabilmek”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri”, “problem çözme becerileri” ve “sorumluluk” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>,05$). GLÖÖ ortalama değeri ile GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma”ve “grup becerileri” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<,05$).

Anlamlılık düzeyine baktığımızda GLÖ ölçeğinin ortalama değerinin $F=2,446$; $p=,046$ olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için gruplar arası varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homejen olduğu görülmüştür ($p>,187$). Bu doğrultuda Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Yapılan Tukey test sonucuna göre anlamlılığın eğitim durumu ortaokul olanlar ile ilkokul ve eğitim durumu ortaokul olanlar ile lise arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve eğitim durumu ortaokul olanların ortalama değerinin ($\bar{x}=3,893\pm3,728$; $3,893\pm3,729$) daha yüksek olduğu için eğitim durumu ortaokul olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir.

GLÖÖ alt boyutlarından mücadele isteği ve hedef koyma alt boyut değerinin $F=2,927$; $p=,021$ olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için gruplar arası varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homejen olmadığı görülmüştür ($p>,030$). Bu doğrultuda Post Hoc testlerinden Games-Howell testi uygulanmıştır. Yapılan Games-Howell test sonucuna göre anlamlılığın eğitim durumu ortaokul olanlar ile lise arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve eğitim durumu ortaokul olanların ortalama değerinin ($\bar{x}=3,938\pm3,717$) daha yüksek olduğu için eğitim durumu ortaokul olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir.

GLÖÖ alt boyutlarından grup becerileri alt boyut değerinin $F=3,102$; $p=,015$ olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için gruplar arası varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homejen olduğu görülmüştür ($p>,486$). Bu doğrultuda Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Yapılan Tukey test sonucuna göre anlamlılığın eğitim durumu ortaokul olanlar ile lise arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve eğitim durumu ortaokul olanların ortalama değerinin ($\bar{x}=3,964\pm3,705$) daha yüksek olduğu için eğitim durumu ortaokul olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 22. Katılımcıların Babalarının Meslek Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Baba Meslek Durumu	n	\bar{x}	s	F	p	Fark
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	Memur(1)	80	3,805	,854	3,069	,016	2>4
	İşçi(2)	162	3,914	,796			
	Serbest Meslek(3)	221	3,788	,817			
	Emekli(4)	37	3,559	,659			
	Çalışmıyor(5)	36	3,452	1,18			
İletişim Kurabilmek (F2)	Memur(1)	80	3,705	,819	6,543	,000	1>5
	İşçi(2)	162	3,565	,779			
	Serbest Meslek(3)	221	3,691	,748			
	Emekli(4)	37	3,513	,741			
	Çalışmıyor(5)	36	3,000	,989			
Grup Becerileri (F3)	Memur(1)	80	3,960	,805	2,221	,066	
	İşçi(2)	162	3,803	,748			
	Serbest Meslek(3)	221	3,839	,770			
	Emekli(4)	37	3,621	,781			
	Çalışmıyor(5)	36	3,571	,871			
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4)	Memur(1)	80	3,947	,811	1,373	,242	
	İşçi(2)	162	3,899	,729			
	Serbest Meslek(3)	221	3,840	,770			
	Emekli(4)	37	3,698	,786			
	Çalışmıyor(5)	36	3,666	,801			
Karar Verme Becerileri (F5)	Memur(1)	80	3,831	,798	1,679	,153	
	İşçi(2)	162	3,804	,821			
	Serbest Meslek(3)	221	3,882	,885			
	Emekli(4)	37	3,506	,867			
	Çalışmıyor(5)	36	3,736	,751			
Problem Çözme Becerileri (F6)	Memur(1)	80	3,934	,825	1,923	,105	
	İşçi(2)	162	3,743	,857			
	Serbest Meslek(3)	221	3,873	,831			
	Emekli(4)	37	3,554	1,03			
	Çalışmıyor(5)	36	3,701	,911			
Sorumluluk (F7)	Memur(1)	80	3,762	,865	,876	,478	
	İşçi(2)	162	3,801	,859			
	Serbest Meslek(3)	221	3,781	,864			
	Emekli(4)	37	3,632	,872			
	Çalışmıyor(5)	36	3,544	,964			
GLÖÖ Ortalama	Memur(1)	80	3,849	,674	2,849	,023	1>5 3>5
	İşçi(2)	162	3,790	,597			
	Serbest Meslek(3)	221	3,813	,604			
	Emekli(4)	37	3,583	,617			
	Çalışmıyor(5)	36	3,524	,727			

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin baba meslek durumu değişkenine göre katılımcılar arasında herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testinin sonucu Tablo 22’de görülmektedir. Tablo detaylı olarak incelendiğinde katılımcıların GLÖÖ alt

boyutlarından “grup becerileri” “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri”, “problem çözme becerileri” ve “sorumluluk” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>,05$). GLÖÖ ortalama değeri ile GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma” ve “iletişim kurabilmek” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<,05$).

Anlamlılık düzeyine baktığımızda GLÖ ölçeğinin ortalama değerinin $F=2,849$; $p=,023$ olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için gruplar arası varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homejen olduğu görülmüştür ($p>,347$). Bu doğrultuda Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Yapılan Tukey test sonucuna göre anlamlılığın memur olanlar ile çalışmıyor ve serbest meslek ile çalışmıyor arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve memur olanların ortalama değerinin ($\bar{x}=3,849\pm3,524$) daha yüksek olduğu için memur olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir. Serbest meslek sahibi olanların ortalama değerlerinin ($\bar{x}=3,813\pm3,524$) daha yüksek olduğu için serbest meslek sahibi olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir.

GLÖÖ alt boyutlarından mücadele isteği ve hedef koyma alt boyut değerinin $F=3,069$; $p=,016$ olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için gruplar arası varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homejen olmadığı görülmüştür ($p>,000$). Bu doğrultuda Post Hoc testlerinden Games-Howell testi uygulanmıştır. Yapılan Games-Howell test sonucuna göre anlamlılığın işi olanlar ile emekli olanlar arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve işçi olanların ortalama değerinin ($\bar{x}=3,914\pm3,559$) daha yüksek olduğu için işçi olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir.

GLÖÖ alt boyutlarından iletişim kurabilmek alt boyut değerinin $F=6,543$; $p=,000$ olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için gruplar arası varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homejen olmadığı görülmüştür ($p>,000$). Bu doğrultuda Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Yapılan Tukey test sonucuna göre anlamlılığın memur olanlar ile çalışmıyor olanlar arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve memur olanların ortalama değerinin ($\bar{x}=3,705\pm3,000$) daha yüksek olduğu için memur olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 23. Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Anne Eğitim Durumu	n	\bar{x}	s	F	p	Fark
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	İlkokul(1)	323	3,868	,853	2,503	,042	1>2
	Ortaokul(2)	131	3,673	,844			
	Lise(3)	51	3,644	,795			
	Lisans(4)	21	3,891	,451			
	Lisansüstü(5)	10	3,342	1,07			
İletişim Kurabilmek (F2)	İlkokul(1)	323	3,580	,804	1,126	,343	
	Ortaokul(2)	131	3,561	,824			
	Lise(3)	51	3,815	,760			
	Lisans(4)	21	3,503	,778			
	Lisansüstü(5)	10	3,657	,606			
Grup Becerileri (F3)	İlkokul(1)	323	3,869	,767	1,237	,294	
	Ortaokul(2)	131	3,764	,794			
	Lise(3)	51	3,689	,854			
	Lisans(4)	21	3,666	,737			
	Lisansüstü(5)	10	3,600	,648			
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4)	İlkokul(1)	323	3,888	,763	1,816	,124	
	Ortaokul(2)	131	3,743	,793			
	Lise(3)	51	3,957	,765			
	Lisans(4)	21	3,920	,665			
	Lisansüstü(5)	10	3,450	,698			
Karar Verme Becerileri (F5)	İlkokul(1)	323	3,849	,865	,388	,817	
	Ortaokul(2)	131	3,771	,875			
	Lise(3)	51	3,740	,761			
	Lisans(4)	21	3,726	,646			
	Lisansüstü(5)	10	3,875	,615			
Problem Çözme Becerileri (F6)	İlkokul(1)	323	3,825	,894	1,009	,402	
	Ortaokul(2)	131	3,700	,888			
	Lise(3)	51	3,951	,674			
	Lisans(4)	21	3,928	,542			
	Lisansüstü(5)	10	3,750	,790			
Sorumluluk (F7)	İlkokul(1)	323	3,816	,868	1,252	,288	
	Ortaokul(2)	131	3,699	,855			
	Lise(3)	51	3,623	,944			
	Lisans(4)	21	3,733	,741			
	Lisansüstü(5)	10	3,400	,904			
GLÖÖ Ortalama	İlkokul(1)	323	3,814	,632	,993	,411	
	Ortaokul(2)	131	3,701	,656			
	Lise(3)	51	3,774	,603			
	Lisans(4)	21	3,767	,446			
	Lisansüstü(5)	10	3,582	,475			

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin anne eğitim durumu değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testinin sonucu Tablo 23'te görülmektedir. Tablo detaylı olarak incelendiğinde katılımcıların GLÖÖ ortalama değeri ile GLÖÖ alt

boyutlarından “iletişim kurabilmek”, “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri”, “problem çözme becerileri” ve “sorumluluk” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>,05$). GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma” alt boyut değerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<,05$).

Anlamlılık düzeyine baktığımızda GLÖÖ alt boyutlarından mücadele isteği ve hedef koyma alt boyut değerinin $F=2,503$; $p=,042$ olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için gruplar arası varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homejen olmadığı görülmüştür ($p>,036$). Bu doğrultuda Post Hoc testlerinden Games-Howell testi uygulanmıştır. Yapılan Games-Howell test sonucuna göre anlamlılığın eğitim durumu ilkokul olanlar ile ortaokul olanlar arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve eğitim durumu ortaokul olanların ortalama değerinin ($\bar{x}=3,868\pm3,673$) daha yüksek olduğu için eğitim durumu ilkokul olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 24. Katılımcıların Annelerinin Meslek Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Anne Meslek Durumu	n	\bar{x}	s	F	p
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	Memur(1)	25	3,805	,657	,022	,999
	İşçi(2)	11	3,727	,809		
	Serbest Meslek(3)	12	3,797	,553		
	Emekli(4)	2	3,714	1,81		
	Çalışmıyor(5)	486	3,791	,857		
İletişim Kurabilmek (F2)	Memur(1)	25	3,811	,668	,791	,532
	İşçi(2)	11	3,662	,603		
	Serbest Meslek(3)	12	3,666	,881		
	Emekli(4)	2	3,000	,808		
	Çalışmıyor(5)	486	3,585	,810		
Grup Becerileri (F3)	Memur(1)	25	3,828	,581	,396	,811
	İşçi(2)	11	3,753	,717		
	Serbest Meslek(3)	12	3,857	,599		
	Emekli(4)	2	3,142	1,21		
	Çalışmıyor(5)	486	3,815	,794		
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4)	Memur(1)	25	4,006	,596	,368	,831
	İşçi(2)	11	3,878	,767		
	Serbest Meslek(3)	12	3,833	,615		
	Emekli(4)	2	3,500	1,414		
	Çalışmıyor(5)	486	3,846	,779		
Karar Verme Becerileri (F5)	Memur(1)	25	3,810	,605	,621	,648
	İşçi(2)	11	3,659	,691		
	Serbest Meslek(3)	12	3,708	,817		
	Emekli(4)	2	3,000	1,414		
	Çalışmıyor(5)	486	3,825	,859		
Problem Çözme Becerileri (F6)	Memur(1)	25	4,190	,630	1,604	,172
	İşçi(2)	11	3,500	,715		
	Serbest Meslek(3)	12	3,791	,689		
	Emekli(4)	2	3,750	1,414		
	Çalışmıyor(5)	486	3,797	,8748		
Sorumluluk (F7)	Memur(1)	25	3,760	,746	1,949	,101
	İşçi(2)	11	3,090	1,227		
	Serbest Meslek(3)	12	3,900	,606		
	Emekli(4)	2	3,200	,565		
	Çalışmıyor(5)	486	3,77	,869		
GLÖÖ Ortalama	Memur(1)	25	3,887	,397	,643	,632
	İşçi(2)	11	3,610	,503		
	Serbest Meslek(3)	12	3,793	,484		
	Emekli(4)	2	3,329	1,235		
	Çalışmıyor(5)	486	3,776	,640		

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin anne meslek durumu değişkenine göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>,05$).

Tablo 25. Katılımcıların Zamanın Çoğunu Kiminle Geçirdiğine Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Zamanın Çoğu Kiminle Geçirildiği	n	\bar{x}	s	F	p	Fark
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	Baba(1)	18	3,587	,962	,680	,639	
	Anne(2)	99	3,779	,874			
	Abi(3)	24	3,958	,721			
	Abla(4)	38	3,642	,785			
	Kardeş(5)	76	3,830	,772			
	Arkadaş(6)	281	3,802	,861			
İletişim Kurabilmek (F2)	Baba(1)	18	3,309	,961	1,094	,363	
	Anne(2)	99	3,551	,806			
	Abi(3)	24	3,422	,953			
	Abla(4)	38	3,563	,570			
	Kardeş(5)	76	3,573	,892			
	Arkadaş(6)	281	3,656	,776			
Grup Becerileri (F3)	Baba(1)	18	3,690	1,002	,714	,613	
	Anne(2)	99	3,731	,704			
	Abi(3)	24	3,797	,915			
	Abla(4)	38	3,729	,669			
	Kardeş(5)	76	3,919	,761			
	Arkadaş(6)	281	3,834	,799			
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4)	Baba(1)	18	3,638	1,139	,698	,625	
	Anne(2)	99	3,801	,758			
	Abi(3)	24	3,708	,832			
	Abla(4)	38	3,837	,895			
	Kardeş(5)	76	3,899	,718			
	Arkadaş(6)	281	3,886	,735			
Karar Verme Becerileri (F5)	Baba(1)	18	3,597	1,071	,350	,882	
	Anne(2)	99	3,851	,854			
	Abi(3)	24	3,781	,909			
	Abla(4)	38	3,743	,688			
	Kardeş(5)	76	3,815	,846			
	Arkadaş(6)	281	3,829	,845			
Problem Çözme Becerileri (F6)	Baba(1)	18	3,375	,908	2,771	,018	5>1
	Anne(2)	99	3,747	,789			
	Abi(3)	24	3,791	,871			
	Abla(4)	38	3,559	,843			
	Kardeş(5)	76	4,032	,891			
	Arkadaş(6)	281	3,834	,864			
Sorumluluk (F7)	Baba(1)	18	3,511	,999	1,536	,177	
	Anne(2)	99	3,626	,888			
	Abi(3)	24	3,866	,845			
	Abla(4)	38	3,594	,775			
	Kardeş(5)	76	3,881	,934			
	Arkadaş(6)	281	3,800	,8464			
GLÖÖ Ortalama	Baba(1)	18	3,529	,787	1,254	,283	
	Anne(2)	99	3,726	,603			
	Abi(3)	24	3,760	,675			
	Abla(4)	38	3,667	,560			
	Kardeş(5)	76	3,850	,654			
	Arkadaş(6)	281	3,806	,619			

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin zamanın çoğunu kiminle geçirildiği değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testinin sonucu Tablo 25’te görülmektedir. Tablo detaylı olarak incelendiğinde katılımcıların GLÖÖ ortalama değeri ile GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma”, “iletişim kurabilmek”, “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri”, ve “sorumluluk” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>,05$). GLÖÖ alt boyutlarından “problem çözme becerileri” alt boyut değerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<,05$).

Anlamlılık düzeyine baktığımızda GLÖÖ alt boyutlarından mücadele isteği ve hedef koyma alt boyut değerinin $F=2,771$; $p=,018$ olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespiti için gruplar arası varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homejen olmadığı görülmüştür ($p>,866$). Bu doğrultuda Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Yapılan Tukey test sonucuna göre anlamlılığın zamanının çoğunu kardeşiyle geçirenler ile zamanının çoğunu babasıyla geçirenler arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve zamanının çoğunu kardeşiyle geçirenlerin ortalama değerinin ($\bar{x}=4,032\pm 3,375$) daha yüksek olduğu için zamanının çoğunu kardeşiyle geçirenler lehine olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 26. Katılımcıların Aile Gelir Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Aile Gelir Durumu	n	\bar{x}	s	F	p	Fark
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	Düşük(1)	44	3,551	1,150	1,780	,150	
	Orta(2)	398	3,794	,825			
	Yüksek(3)	81	3,857	,761			
	Çok Yüksek(4)	13	4,054	,489			
İletişim Kurabilmek (F2)	Düşük(1)	44	3,259	,879	6,488	,000	3>1
	Orta(2)	398	3,579	,786			
	Yüksek(3)	81	3,772	,795			
	Çok Yüksek(4)	13	4,186	,449			
Grup Becerileri (F3)	Düşük(1)	44	3,620	,775	1,277	,281	
	Orta(2)	398	3,819	,783			
	Yüksek(3)	81	3,858	,779			
	Çok Yüksek(4)	13	4,011	,678			
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4)	Düşük(1)	44	3,897	,736	2,876	,036	4>2
	Orta(2)	398	3,808	,794			
	Yüksek(3)	81	3,965	,644			
	Çok Yüksek(4)	13	4,346	,587			
Karar Verme Becerileri (F5)	Düşük(1)	44	3,710	,777	,547	,650	
	Orta(2)	398	3,841	,856			
	Yüksek(3)	81	3,743	,841			
	Çok Yüksek(4)	13	3,807	,804			
Problem Çözme Becerileri (F6)	Düşük(1)	44	3,693	,877	1,608	,187	
	Orta(2)	398	3,792	,878			
	Yüksek(3)	81	3,892	,783			
	Çok Yüksek(4)	13	4,230	,703			
Sorumluluk (F7)	Düşük(1)	44	3,645	1,023	1,504	,213	
	Orta(2)	398	3,741	,861			
	Yüksek(3)	81	3,839	,832			
	Çok Yüksek(4)	13	4,169	,711			
GLÖÖ Ortalama	Düşük(1)	44	3,625	,671	2,499	,059	
	Orta(2)	398	3,768	,623			
	Yüksek(3)	81	3,847	,618			
	Çok Yüksek(4)	13	4,115	,504			

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin aile gelir durumu değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testinin sonucu Tablo 26’da görülmektedir. Tablo detaylı olarak incelendiğinde katılımcıların GLÖÖ ortalama değeri ile alt boyutlarından

“mücadele isteği ve hedef koyma”, “grup becerileri”, “karar verme becerileri”, “problem çözme becerileri” ve “sorumluluk alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>,05$). GLÖÖ alt boyutlarından “iletişim kurabilmek” ve “güven duyma ve güvenilir olma” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<,05$).

GLÖÖ alt boyutlarından iletişim kurabilmek alt boyut değerinin $F=6,488$; $p=,000$ olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için gruplar arası varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homejen olmadığı görülmüştür ($p>,168$). Bu doğrultuda Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Yapılan Tukey test sonucuna göre anlamlılığın aile gelir durumu yüksek olanlar ile aile gelir durumu düşük olanlar arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve aile gelir durumu yüksek olanların ortalama değerinin ($\bar{x}=3,772\pm 3,259$) daha yüksek olduğu için aile gelir durumu yüksek olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir.

GLÖÖ alt boyutlarından iletişim kurabilmek alt boyut değerinin $F=2,876$; $p=,036$ olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için gruplar arası varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homejen olmadığı görülmüştür ($p>,095$). Bu doğrultuda Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Yapılan Tukey test sonucuna göre anlamlılığın aile gelir durumu çok yüksek olanlar ile aile gelir durumu orta olanlar arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve aile gelir durumu çok yüksek olanların ortalama değerinin ($\bar{x}=4,346\pm 3,808$) daha yüksek olduğu için aile gelir durumu çok yüksek olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 27. *Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analiz Sonuçları*

Korelasyon (r)		Faktör2	Faktör3	Faktör4	Faktör5	Faktör6	Faktör7
Mücadele	r	,459**	,542**	,436**	,517**	,536**	,491**
İsteği ve Hedef	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000
Koyma (F1)	N	536	536	536	536	536	536
İletişim	r		,555**	,458**	,391**	,431**	,388**
Kurabilmek	p		,000	,000	,000	,000	,000
(F2)	N		536	536	536	536	536
Grup	r			,614**	,543**	,596**	,547**
Becerileri (F3)	p			,000	,000	,000	,000
	N			536	536	536	536
Güven Duyma	r				,462**	,496**	,488**
ve Güvenilir	p				,000	,000	,000
Olma (F4)	N				536	536	536
Karar Verme	r					,632**	,510**
Becerileri (F5)	p					,000	,000
	N					536	536
Problem	r						,573**
Çözme	p						,000
Becerileri (F6)	N						536

Çalışmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişkiyi saptamak için Pearson Korelasyon (r) analizi Tablo 27’de gösterilmiştir. Çalışmaya katılan 536 öğrencinin Pearson Korelasyon ilişkilerine bakılmıştır. Korelasyon katsayısının mutlak değeri ilişkinin gücünü gösterir. Yani; $r=0,00$ ilişki yok, $r=0,01-0,0-29$ ilişki düşük düzeyde, $r=0,30-0,70$ ilişki orta düzeyde, $r=0,71-0,99$ ilişki yüksek düzeyde, $r=1,00$ ilişki mükemmel düzeydedir (Tavşancıl, 2006).

Tablo tedaylı bir şekilde incelendiğinde gençlik liderlik özellikleri ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişkinin pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma, spor lisesi ve diğer liselerdeki öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin cinsiyet, sınıf, kaç kardeş, ailenin kaçınıcı çocuğu, evde kendinize ait bir odanız var mı, babanın eğitim durumu, babanın mesleği, annenin eğitim durumu, annenin mesleği, zamanın çoğunu kiminle geçirdiği ve ailenin ortalama olarak ekonomik durumunu belirlemek ve gençlik liderlik özellikleri ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılmıştır.

Çalışmaya katılanların demografik özelliklerine bakıldığında; araştırma 295 kadın ve 241 erkek olmak üzere toplam 536 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Cinsiyet değişkenine göre çalışmaya katılan katılımcıların sayısı homojenlik göstermiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 145'i spor lisesi giderken, 391'i diğer liselere gidenlerden oluşmaktadır. Yapılan çalışmada spor lisesi ile diğer liselere giden öğrenciler arasındaki fark fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu fark çalışmanın evrenini temsil ettiği ve seçilen örneklem grubuyla alakalı olduğu söylenebilir. Yani bölgede sadece bir spor lisesi varken diğer lise türlerinin fazlalığı bu farkın oluşmasının nedenidir. Araştırmaya katılan öğrencilerin evde kendilerine ait bir odaya sahip olma durumlarına bakıldığında 321 kişinin evde kendisine ait bir odaya sahip olduğu 215 kişinin evde bir odaya sahip olmadığı tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf dağılımlarına bakıldığında 144 kişinin 9. sınıfa gidenlerden, 127 kişinin 10. sınıfa gidenlerden, 123 kişinin 11. sınıfa gidenlerden ve 142 kişinin 12. sınıfa gidenlerden oluştuğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan katılımcıların sınıf dağılımları homojenlik göstermiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısı dağılımlarına bakıldığında 50(%9,3) kişinin 2 kardeşi olduğu, 95 kişinin 3 kardeşi olduğu, 127 kişinin 4 kardeşi olduğu 264 kişinin 5 ve üzeri kardeşi olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinde kaçınıcı çocuk olduklarını gösteren tabloya baktığımızda 132 kişinin 1 kardeşe sahip olduğu, 114(%21,3) kişinin 2 kardeşe sahip olduğu, 99 kişinin 3 kardeşe sahip olduğu, 58 kişinin 4 kardeşe sahip olduğu ve 133 kişinin 5 ve üzeri kardeşe sahip olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim durumuna bakıldığında 159'unun ilkokul, 175'inin ortaokul, 141'inin lise, 45'inin lisans ve 16'sının lisansüstü olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının meslek dağılımına bakıldığında 80'inin memur, 162'inin işçi, 221'inin serbest meslek, 37'sinin emekli ve 36'sının çalışmıyor olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna bakıldığında 323'ünün ilkokul, 131'inin ortaokul, 51'inin lise,

21'inin lisans ve 1'inin lisansüstü olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin meslek dağılımına bakıldığında 25'inin memur, 11'inin işçi, 12'sinin serbest meslek, 2'sinin emekli ve 486'sının çalışmıyor olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin zamanlarının çoğunu kiminle geçirdiklerini gösteren dağılıma bakıldığında 18'inin babasıyla, 99'unun annesiyle, 24'ünün abisiyle, 38'inin ablasıyla, 76'sının kardeşiyle ve 281'sinin arkadaşlarıyla olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumunu gösteren dağılıma bakıldığında 44'ünün ekonomik durumunun düşük, 398'inin ekonomik durumunun orta, 81'inin ekonomik durumunun yüksek, ve 13'ünün ekonomik durumunun çok yüksek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların ailelerinin ekonomik durumlarını gösteren bu derece asgari ücret ve emekli aylığı dikkate alınarak yapılmıştır. Düşük gelir durumu; 10-15 bin tl arası, orta gelir durumu; 16-21 bin tl arası, yüksek gelir durumu; 22-27 bin tl arası, çok yüksek gelir durumu; 28 bin tl ve üzeridir.

Alanyazın incelendiğinde spor liselerine ve normal liselere gençlik liderlik özellikleri üzerine çalışmaların olduğu görülmüştür. Bu çalışmalarda Dursun, Günay ve Yenel (2019) tarafından geliştirilen “Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği” uygulandığı saptanmıştır. Ancak yapmış olduğumuz çalışmada Cansoy ve Turan (2016) tarafından geliştirilen “Gençlik liderlik özellikleri ölçeği” uygulanmıştır. Kullandığımız bu ölçek ile yapılan çalışma sayısı oldukça azdır. Bu yüzden yaptığımız çalışmanın özgünlüğü ve elde edilen sonuçların ise alanyazına katkısının dikkate değer olacağı düşünülmektedir. Çalışmada uygulanan gençlik liderlik özellikleri ile belirlenen değişkenler arasındaki analiz sonuçlarına bakılmış ve bulgular kısmında elde edilen sonuçlar ile yapılmış örnek çalışmaların kıyaslanması aşağıda sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin cinsiyet değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının incelenmesinde katılımcıların GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma”, “iletişim kurabilmek” ve “karar verme becerileri” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. GLÖÖ ortalama değeri ile GLÖÖ alt boyutlarından “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “problem çözme becerileri”, ve “sorumluluk” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anlamlılık düzeylerine baktığımızda, GLÖÖ ortalama değerinin ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın kadın öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir. Yine GLÖÖ ölçeğinin alt boyutu olan grup becerileri değerinin ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın da kadın öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir. Güven duyma ve güvenilir olma alt boyut değerinin ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın da kadın öğrenciler lehine

olduğu tespit edilmiştir. Problem çözme becerileri alt boyut değerinin ve ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın da kadın öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir. Sorumluluk alt boyut değerinin ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın da kadın öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir. Yapılan incelemelerde kadınların sorumluluk bilinç, güvenilir olma, problem çözme becerileri ve grup becerilerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda yukarıda verilen bütün önermelerin cinsiyete bağlı değişkenlik gösterdiği söylenebilir. Ayrıca kadınlardaki iletişim becerileri ve sorumluluk bilinci ile birlikte kendini ispat etme arzusu erkeklere oranla daha fazla olduğundan dolayı organizasyon ve grup çalışmalarında daha başarılı oldukları söylenebilir. Dilekçi (2023) yaptığı “Spor Lisesi Öğrencilerinin Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi: İstanbul Örneği” çalışmada cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulmuştur. Bu farklılığın kadın öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. Yapılan çalışma ile yaptığımız çalışmada elde ettiğimiz bulgular arasında benzerlik olduğu saptanmıştır. Saylık ve Anık (2021) yaptığı “Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.” çalışmada cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Yapılan çalışmada elde edilen bulgular ile yapmış olduğumuz çalışmadaki sonuçlar birbiriyle örtüşmemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin okul türü değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığı incelenmesinde katılımcıların GLÖÖ alt boyutlarından “iletişim kurabilmek”, “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri” ve “sorumluluk” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. GLÖÖ ortalama değeri ile GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma” ve “problem çözme becerileri” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anlamlılık düzeylerine baktığımızda, GLÖÖ ortalama değerinin ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın spor lisesi öğrencileri lehine olduğu tespit edilmiştir. Yine GLÖ ölçeğinin alt boyutu olan mücadele isteği ve hedef koyma değerinin ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın da spor lisesi öğrencileri lehine olduğu tespit edilmiştir. Problem çözme becerileri değerinin ortalama değerlerine bakıldığında bu anlamlılığın da spor lisesi öğrencileri lehine olduğu tespit edilmiştir. Yapılan ölçümlerin sonuçlarına bakıldığında spor yapan öğrencilerin mücadele isteği, hedef koyma ve problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bağlamda spor yapmanın öğrencilere genç yaşta pozitif yönde özgüven kazandırdığı ve mental olarak diğer öğrencilere nazaran daha yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bunun sebebi olarak spor insanlara mücadele ruhu, sorunlarla ve problemlerle başa

çıkma bilinci oluşturduğu bilinmemektedir. Bu yüzden spor lisesinde okuyan öğrencilerin diğer liselerde okuyan öğrencilere göre daha gelişmişlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin kendilerine ait odalarının olup olmadığı değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının incelenmesinde katılımcıların GLÖÖ ortalama değeri ile GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma”, “iletişim kurabilmek”, “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri”, “problem çözme becerileri” ve “sorumluluk” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bunun sebebi olarak kendisine ait odası olan bireylerin ki bu bireyler özellikle ergenlik çağında olduklarından içlerine kapalı olmalarından dolayı liderliklerine bir etki etmediği söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin sınıf değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının incelenmesinde katılımcıların GLÖÖ ortalama değeri ile “mücadele isteği ve hedef koyma”, “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri” ve “problem çözme becerileri” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. GLÖÖ alt boyutlarından “iletişim kurabilmek”, “karar verme becerileri” ve “sorumluluk” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anlamlılık düzeyine baktığımızda GLÖÖ ölçeğinin alt boyutu olan iletişim kurabilmek alt boyut değerinin hangi gruplar arasında olduğuna bakılmış ve 12. sınıfa giden öğrenciler ile 9. sınıfa giden öğrenciler arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış 12. sınıfa giden öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir. GLÖÖ alt boyutlarından karar verme alt boyut değerinin hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için gruplar arasında olduğuna bakılmış ve 10. sınıfa giden öğrenciler ile 11. sınıfa giden öğrenciler arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve 10. sınıfa giden öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir. GLÖÖ alt boyutlarından sorumluluk alt boyut değerine göre anlamlılığın 10. sınıfa giden öğrenciler ile 9. sınıfa giden öğrenciler arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış 10. sınıfa giden öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir. Yapılan incelemelere bakıldığında spor yapan öğrencilerde iletişim kurabilmek, karar verme becerileri ve sorumluluk durumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca aynı durumların yaş büyüklüğü ile paralel olduğu gözlenmiş fakat sadece 10. ve 11. sınıf öğrencilerinde bu durumun aksi gözlenmiştir. Dilekçi (2023) yaptığı “Spor Lisesi Öğrencilerinin Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi: İstanbul

Örneği” çalışmada sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını bulmuştur. Yapılan çalışma ile yaptığımız çalışmada elde ettiğimiz bulgular arasında benzerlik olmadığı saptanmıştır. Bunun sebebi olarak öğrencilere okul içindeki deneyimleri sonucu bireysel gelişimleri ve hiyerarşinin etkisinden olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin kardeş sayısı değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığını incelenmesinde katılımcıların GLÖÖ ortalama değeri ile alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma”, “iletişim kurabilmek”, “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri”, “problem çözme becerileri” ve “sorumluluk alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bunun sebebi olarak çalışmaya katılan öğrencilerin buldukları aile yapısından kaynaklanmış olabileceği söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin ailedeki kaçınıcı çocuk oldukları değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığını incelenmesinde katılımcıların GLÖÖ ortalama değeri ile alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bunun sebebi olarak liderlik bir karakteristik özellik olduğu için bireylerin kendilerini geliştirmeleri sonucu elde edebildikleri bir durumdur. Bu kapsamda aile içerisinde kardeş sayıları veya kaçınıcı kardeş olduklarının etkisinin olmaması kabul edilebilir bir durum olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin baba eğitim durumu değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığını incelenmesinde katılımcıların GLÖÖ alt boyutlarından “iletişim kurabilmek”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri”, “problem çözme becerileri” ve “sorumluluk” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. GLÖÖ ortalama değeri ile GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma” ve “grup becerileri” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anlamlılık düzeyine baktığımızda GLÖ ölçeğinin ortalama değerinin sonucuna göre anlamlılığın eğitim durumu ortaokul olanlar ile ilkokul ve eğitim durumu ortaokul olanlar ile lise arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve eğitim durumu ortaokul olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir. GLÖÖ alt boyutlarından mücadele isteği ve hedef koyma alt boyut değerinin sonucuna göre anlamlılığın eğitim durumu ortaokul olanlar ile lise arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve eğitim durumu ortaokul olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir. GLÖÖ alt boyutlarından grup becerileri

alt boyut değerinin sonucuna göre anlamlılığın eğitim durumu ortaokul olanlar ile lise arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve eğitim durumu ortaokul olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir. Bunun sebebi olarak baba faktörü ve baba figürünün ocuk üzerine yaş ile birlikte azaldığı bilinmektedir. Baba eğitim durumundan ziyade babanın çocuklarıyla ilgisi ve rol model olması durumu söz konusu olduğundan dolayı GL ortalama değeri ile GL alt boyutlarından mücadele isteği ve hedef koyma ve grup becerileri etkisini etkilediği söylenebilir. Saylık ve Anık (2021) yaptığı “niversite ğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.” çalışmada baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı grlmştir. Yapılan çalışmada elde edilen bulgular ile yapmış olduğumuz çalışmadaki sonuçlar birbiriyle örtüşmemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri leği (GL) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin baba meslek durumu değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının incelenmesinde katılımcıların GL alt boyutlarından “grup becerileri” “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri”, “problem çözme becerileri” ve “sorumluluk” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir . GL ortalama değeri ile GL alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma” ve “iletişim kurabilmek” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anlamlılık düzeyine baktığımızda GL leğinin ortalama değerinin sonucuna göre anlamlılığın memur olanlar ile alışmıyor ve serbest meslek ile alışmıyor arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve memur olanlar ile serbest meslek sahibi olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir. GL alt boyutlarından mücadele isteği ve hedef koyma alt boyut değerinin sonucuna göre anlamlılığın işçi olanlar ile emekli olanlar arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve işçi olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir. GL alt boyutlarından iletişim kurabilmek alt boyut değerinin sonucuna göre anlamlılığın memur olanlar ile alışmıyor olanlar arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve memur olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri leği (GL) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin anne eğitim durumu değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının incelenmesinde katılımcıların GL ortalama değeri ile GL alt boyutlarından “iletişim kurabilmek”, “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri”, “problem çözme becerileri” ve “sorumluluk” alt boyut değerlerinde istatistiksel

olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma” alt boyut değerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anlamlılık düzeyine baktığımızda GLÖÖ alt boyutlarından mücadele isteği ve hedef koyma alt boyut değerinin sonucuna göre anlamlılığın eğitim durumu ilkokul olanlar ile ortaokul olanlar arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve eğitim durumu ilkokul olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir. Saylık ve Anık (2021) yaptığı “Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.” çalışmada anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Yapılan çalışmada elde edilen bulgular ile yapmış olduğumuz çalışmadaki sonuçlar birbiriyle örtüşmemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin anne meslek durumu değişkenine göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Anne hangi meslek grubundan olursa olsun çocukların gençlik liderlik özelliklerini etkilemediği söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin zamanın çoğunu kiminle geçirildiği değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının incelenmesinde katılımcıların GLÖÖ ortalama değeri ile GLÖÖ alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma”, “iletişim kurabilmek”, “grup becerileri”, “güven duyma ve güvenilir olma”, “karar verme becerileri”, ve “sorumluluk” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. GLÖÖ alt boyutlarından “problem çözme becerileri” alt boyut değerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anlamlılık düzeyine baktığımızda GLÖÖ alt boyutlarından mücadele isteği ve hedef koyma alt boyut değerinin sonucuna göre anlamlılığın zamanının çoğunu kardeşiyle geçirenler ile zamanının çoğunu babasıyla geçirenler arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış zamanının çoğunu kardeşiyle geçirenler lehine olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeği (GLÖÖ) ortalama değeri ile alt boyut değerlerinin aile gelir durumu değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının incelenmesinde katılımcıların GLÖÖ ortalama değeri ile alt boyutlarından “mücadele isteği ve hedef koyma”, “grup becerileri”, “karar verme becerileri”, “problem çözme becerileri” ve “sorumluluk alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. GLÖÖ alt boyutlarından “iletişim kurabilmek” ve “güven duyma ve güvenilir olma” alt boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. GLÖÖ alt boyutlarından iletişim kurabilmek alt boyut sonucuna göre anlamlılığın

aile gelir durumu yüksek olanlar ile aile gelir durumu düşük olanlar arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve aile gelir durumu yüksek olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir. GLÖÖ alt boyutlarından iletişim kurabilmek alt boyut değerinin sonucuna göre anlamlılığın aile gelir durumu çok yüksek olanlar ile aile gelir durumu orta olanlar arasında olduğu tespit edilmiştir. Hangi grup lehine olduğunu görmek için ortalama değerlerine bakılmış ve aile gelir durumu çok yüksek olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir. Saylık ve Anık (2021) yaptığı “Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.” çalışmada aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Yapılan çalışmada elde edilen bulgular ile yapmış olduğumuz çalışmadaki sonuçlar birbiriyle örtüşmemektedir.

Çalışmaya katılan 536 öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişkiyi saptamak için Pearson Korelasyon (r) analizi yapılmış ve alt boyutları arasındaki ilişkilerine bakılmıştır. Gençlik liderlik özellikleri ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişkinin pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Yaptığımız çalışmada öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile belirlediğimiz değişkenler açısından incelenmesi alanyazıya katkı sunacağı düşünülmektedir. Çünkü uygulanan ölçeğin liselerde öğrenim gören öğrenciler üzerine uygulanma sayısının oldukça az olduğu ve genelde üniversite öğrenciler üzerine uygulandığı bu çalışmanın önemini bizlere göstermektedir. Elde edilen bulguların yapılacak olan çalışmalara öncülük edeceği düşünülmektedir.

Öneriler

Gençleri yarının lideri olarak hazırlamak için liderlik özelliklerinin tespit edilmesi ve eksiklerinin giderilmesi gerekmektedir. Eğitim programları bu doğrultuda düzenleme yapılmalıdır. Gençlere çocuk yaşta sorumluluk verilmeli ve onları bu yönde kendilerini geliştirmeleri için müfredatlar hazırlanmalıdır. Öğrencilere okullarda yöneticilik, başkanlık ve kaptanlık gibi roller üstlenebileceği veya akranlarıyla ortak hedef doğrultusunda birlikte çalışabileceği proje ödevleri ve organizasyonlar düzenlenmelidir. Öğrencilere grup çalışmaları ve sportif etkinliklerde rol verilerek onlara liderlik ruhu aşılmalıdır. Gençlerin liderlik potansiyellerini tanıma ve geliştirme adına Üniversiteler ile Milli Eğitim Müdürlükleri arasında bu gibi alanlarda ortak proje çalışmaları yapılabilir. Üniversite de eğitim veren akademisyenlerin üniversite ile ilgili konularda öğrencilerin görüş ve önerilerini alması, onları da sürece dâhil etmesi hem öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin geliştirilmesine hem de

sosyal duygusal yetkinliklerinin artırılmasına katkı sağlayabilir. Son olarak benzer araştırmalar farklı illerde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aksel, İ. (2008). Liderlik teorileri. (der. Celalettin Serinkan), Liderlik ve motivasyon geleneksel ve güncel yaklaşımlar, (içinde) *Nobel Akademik Yayıncılık* s. 33-60.
- Aksoy, E. (2006). *İlköğretim okulu yöneticilerinin öğretimsel liderlik rolleri aydın ileri örneği*. (Tez No. 187286) [Yüksek lisans tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi-Çanakkale] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arslantaş, H., Adana, F., & Şahbaz, M. (2014). Lise öğrencilerinin atılganlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 21(2), 76-84.
- Başaran, İ. E. (1992). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Başoğlu, Umut, D. (2006). *Askeri liselerde eğitim-öğretim gören takım sporu yapan, bireysel spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin liderlik özellikleri*, (Tez No. 193616) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Begeç, S. (1999). *Modern liderlik yaklaşımları ve uygulaması*, (Tez No. 84061) [Yüksek lisans tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Kocaeli.] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bektaş, F., & Turan, S. (2014). *Liderlik*. S. Turan (Ed.), Eğitim yönetimi, teori, araştırma ve uygulama, Ankara: Pegem Akademi.
- Bennis, W. (2001). *Bir lider olabilmek*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Bottery, M. (1992). *The ethics of educational management*, Cassell, London.
- Buluç, B. (2009). İlköğretim okullarında bürokratik okul yapısı ile okul müdürlerinin liderlik stilleri arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Cilt: 34, Sayı: 152, 2009, 71-86.
- Bursalıoğlu, Z. (2000). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (4. baskı). Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Veri analizi el kitabı* (17. Basım), Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Cansoy, R., & Turan, S. (2016). Gençlik liderlik özellikleri ölçeği: Güvenirlilik ve geçerlik çalışması. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 1(1), 19-39.
- Ceylan, A., Keskin, H., & Eren, Ş. (2005). Dönüşümcü ve etkileşimci liderlik ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkilere yönelik bir araştırma, *İ.Ü. İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, Sayı: 51, 32-42.
- Ceylan, A. (1997). *Liderliğe kuramsal yaklaşımlar*. 21. Yüzyılda Liderlik Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Cilt: 2: 314-321.
- Cice, Y. (2019). Milli Eğitim Bakanlığı 2018 Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı. 21(1), 1-27.
- CMU[Central Michigan University]. (2004). *Leadership competency model*, http://www.chsbs.cmich.edu/leader_model/CompModel/EDUMAIN.htm, (Erişim tarihi 02.05.2024).
- Cüceloğlu, D. (1991). *İnsan ve davranışı*. 1. basım. Remzi Kitapevi, İstanbul.

- Çağlar, İ. (2004). İktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencileri ile mühendislik fakültesi öğrencilerinin liderlik tarzına ilişkin eğilimlerinin karşılaştırmalı analizi ve Çorum örneği. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 2, 2004, 91-108.
- Çelik, V. (2007). *Eğitimsel liderlik*. Pegema Yayıncılık, Ankara.
- Çelik, V. (2012). *Eğitimsel liderlik*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Day, D. (2000), Leadership development: A review in context, *Leadership Quarterly*, 11(4), 581- 613.
- Dilekçi, U. (2022). *Spor liselerinde adanmışlık*. Nobel Yayınevi, Ankara. ISBN: 978-625-433-997-4.
- Dilekçi, U. Spor lisesi öğrencilerinin liderlik özelliklerinin incelenmesi: İstanbul örneği. *Spor Eğitim Dergisi*, 7(3), 186-197.
- Doğan, E. (2002). *Eğitimde toplam kalite yönetimi*. Ankara: Academy Plus Yayınevi.
- Doğan, S. (2007). *Vizyona dayalı liderlik*. Kare Yayınları, İstanbul.
- Drum, J. (1988). *Youth leadership. insights into issues in education*, Stanley Foundation, Muscatine, Iowa. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED314357.pdf>, (Erişim tarihi 20.10.2023).
- Durukan, H. (2006). Okul yöneticisinin vizyoner liderlik rolü, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 2, 2006, 277-286.
- Edelman, A., Gill, P., Comerford, K., Larson, M., & Hare, R. (2004). *Youth development and youth leadership: a background paper*. Institute For Educational Leadership, National Collaborative On Workforce And Disability For youth, Washington,DC. <http://www.state.nj.us/dcf/documents/behavioral/providers/YouthDevelopment.pdf>, (Erişim tarihi 20.10.2023).
- Eraslan, L. (2004). Liderlik olgusunun tarihsel evrimi, temel kavramlar ve yeni liderlik paradigmasının analiz. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 162.
- Erdoğan, İ. (1997). *İşletmelerde davranış*. Dönence Basım ve Yayın Hizmetleri, İstanbul.
- Eren, E. (1998). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. İstanbul: Beta.
- Erçetin, Ş. (2000). *Lider sarmalında vizyon*. Nobel Yayınları, Ankara.
- Ertuğrul, A., & Töremen, F. (2017). Okul yöneticileri liderlik stillerinin okul iklimi üzerindeki etkisi: Gaziantep orta öğretim okullarında bir uygulama. *Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(7), 48-82.
- Fertman, C. I., & VanLinden, J.A. (1999). Character education for developing youth leadership, *The Education Digest*, 65(4), 11-16.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (7th Ed.). New York: McGraw-Hill.
- Gay, L., Mills, G., & Airasian, P. (2006). *Educational research: Competencies for analysis and application* (8.Ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- George, D. & Mallery, P. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference* 17.0 update. 10th Edition, Pearson, Boston.
- Gordon, T.(1999). *Katılımcı yönetimin temeli*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Hersey, P., & Blanchard, K. H. (1969). Managing research and development personnel: An application of leadership theory. *Research Management*, 12(5), 331-338.

- Horton, T. V., & Wallander, J. L. (2001). Hope and social support as resilience factors against psychological distress of mothers who care for children with chronic physical conditions. *Rehabilitation Psychology*, 46(4), 382–399. <https://doi.org/10.1037/0090-5550.46.4.382>
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2010). *Eğitim yönetimi*. (Çev. Edt: S. Turan). Ankara: Nobel.
- İraz, R., & Şimşek, G. (2004). Örgütsel değişimin gerçekleştirilmesinde liderliğin rolü: transformasyonel liderlik incelemesi, *Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 7, 99-117.
- Ker-Dinçer, M. (2005). *Kişilerarası iletişimde sorun çözücü bir iletişim becerisi olarak atılganlık*. Gürüz, D., Temel, A. (Eds.). İletişime Yeni Yaklaşımlar. Nobel Basımevi, İzmir, 16–23.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: TekiGık Web Ofset Tesisleri.
- Karasar N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler ve teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karatoprak, H. (2007). Liderlik ve Liderliğin Toplam Kaliteyle İlişkisi, www.koniks.com Erişim tarihi: 20.05.2024.
- Kılıç, G. (2006). *Eğitim kurumlarında liderlik tarzları ve örgüt kültürünün performans üzerindeki etkisi*, (Tez No. 190321) [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kirel, Ç. (2001). Liderlik davranış biçimleri konusuna yeni bir yaklaşım: Karizmatik liderlikten dönüşümsel liderliğe, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1), 43-59.
- Kırhan, T. (2009). *Bir okul müdürünün yönetim ve liderlik anlayışının değerlendirilmesi örnek olay incelemesi*, (Tez No. 241849) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Klau, M. (2006). Exploring youth leadership in theory and practice. *New Directions for Youth Development*, 2006(109), 57-87.
- Kress, C. A. (2006). Youth Leadership And Youth Development: Connections And Questions, *New Directionsfor Youth Development*, (109), 45-56.
- MEB, (Milli Eğitim Bakanlığı). (2005). *Milli Eğitim Bakanlığı Spor Lisesi Yönetmeliği* 01.02.2005 Sayı: 25714 Resmi Gazete, Madde 5.
- MEB, (Milli Eğitim Bakanlığı). (2013). *Ortaöğretim kurumları yönetmeliği*.
- Morris, G. B. (1991), Perceptions of leadership traits: comparison of adolescent and adult school leaders, *Psychological Reports*, 69(7), 723.
- Nalbant, E., Tuncer, Ö., & Zümrüt, E. (1997). *Liderlik nitelikleri ve iş gören performansı üzerindeki etkileri*, 21. Yüzyılda Liderlik Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 5-6 Haziran 1997, İstanbul.
- Northouse, Peter, G. (2010). *Leadership theory and practice*. SAGE Publications, USA.
- O'Donoghue, J., Kirshner, B., & McLaughlin, M. W. (2006). Youth participation: from myths to effective practice, *Prevention Researcher*, 13(1), 3-6.
- Oktay, E., & Gül, H. (2003). Çalışanların duygusal bağlılıklarının sağlanmasında Conger ve Kanungo'nun karizmatik lider özelliklerinin etkileri üzerine Karaman ve Aksaray emniyet müdürlüklerinde yapılan bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (10), 403-428.

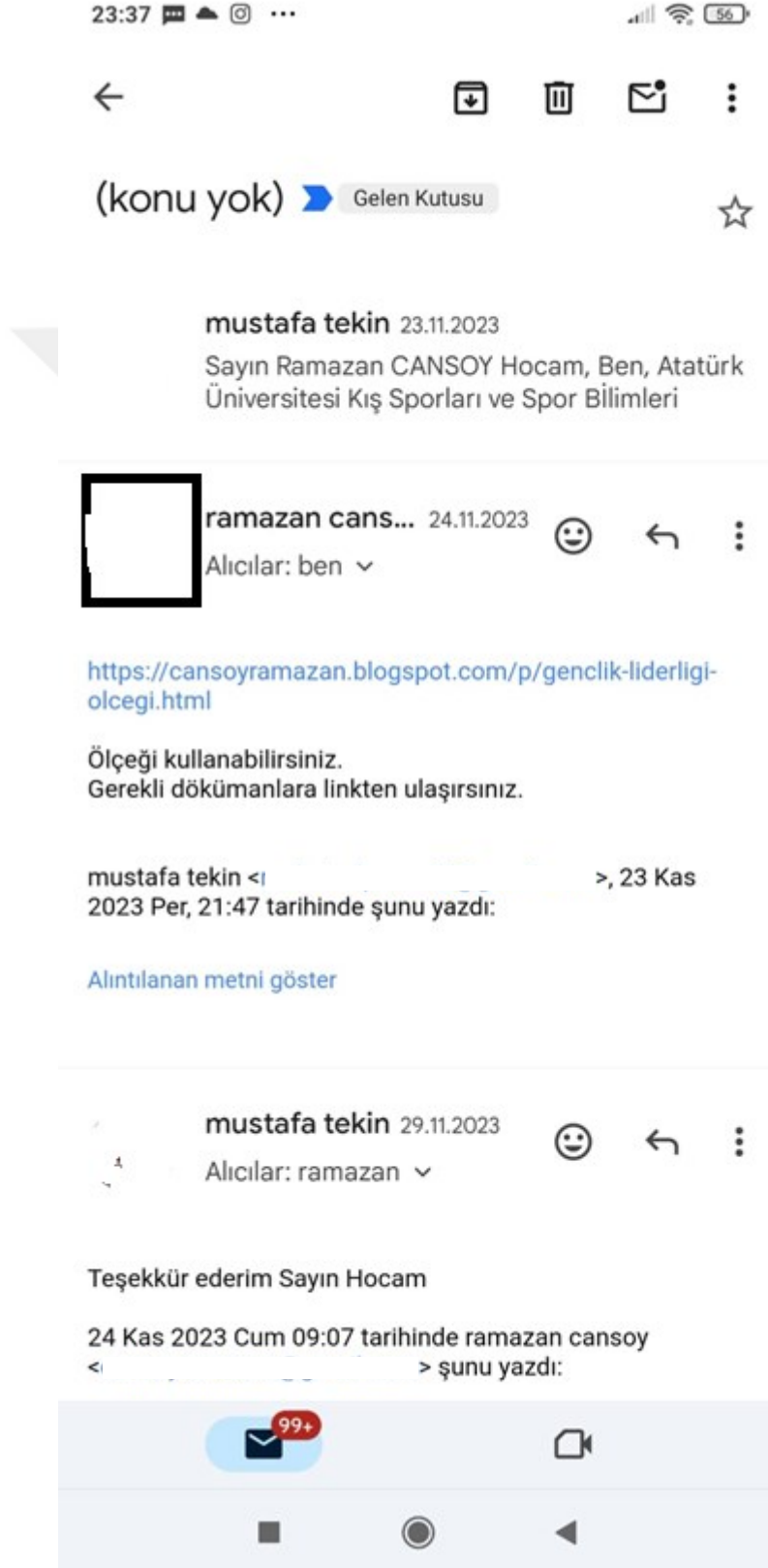
- Ortaöğretim Genel Müdürlüğü (2018). <http://meslek.eba.gov.tr/?p=Ogretim-Programi&tur=gsl> adresinden 17 Şubat 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Özdamar, K. (2002). *Paket programlarla istatistiksel veri analizi-1*. 4. Baskı. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Rathus, S. A. (1973). A 30-item schedule for assessing assertive behavior. *Behavior Therapy*, 4(3), 398–406. [https://doi.org/10.1016/S0005-7894\(73\)80120-0](https://doi.org/10.1016/S0005-7894(73)80120-0).
- Redmond, S., & Dolan, P. (2014). Towards a conceptual model of youth leadership development, child ve family social work, <http://scholar.lib.vt.edu/ejournals/JCTE/>, (Erişim tarihi 09.05.2024).
- Reşitoğlu, F., Altun, B. T., Azbay, A., & Reşitoğlu, S. (2023). Liderlik kavramına ve liderlik kuramlarına genel bir bakış. *International Academic Social Resources Journal*, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:46; pp:2139-2145. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNALS.67807>.
- Sabuncuoğlu, Z. & Tüz, M. (1996). *Örgütsel Psikoloji*. Bursa: Ezgi Kitabevi, Yayıncılık.
- Saylık, A. & Anık, S. (2021). Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 245-262.
- Serinkan, C. (2002). Dönüşümcü ve etkileşimci liderlik tarzları ve tepe yöneticileri için önemi, *Maltepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Ekonomik Toplumsal ve Siyasal Analiz Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, 73-89.
- Şimşek, H. (2010). Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki lise öğrencilerinin sosyal bütünleşme düzeyleri ve gelecek beklentileri, *TÜBİTAK Projesi Sonuç Raporu*. Proje No: 109K300
- Şişman, M. (2002). *Öğretim liderliği*, Pegema, Ankara.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı* (Çev: Baloğlu, M.), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, [TBMM]. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (2007). <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa> adresinden 25 Şubat 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Tozoğlu, E., & Dursun, M. (2020). *Spor bilimlerinde bilimsel araştırma süreci*, Gökmen, Ö., E Tozoğlu, M, Dursun. (Ed.) Spor & Bilim, İstanbul: Efe Akademi Yayınevi.
- Tüysüz, B. (2007). *Öğrenci liderliği programı'nın 6. sınıf öğrencilerinin liderlik rolleri ve davranışlarına etkisinin incelenmesi*, (Tez No. 210312) [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- URL-1.https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/milli_egitim_dergisi/162/eraslan.htm
Erişim Tarihi: 15/07/2024.
- Uzun, G. (2005). *Kadın ve erkek yöneticilerin liderlik davranışları arasındaki farklılıklar ve bankacılık sektörüne uygulama*, (Tez No. 205890) [Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi-Adana] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Vanlinden, J. A., & Fertman, C. I. (1998). *Youth leadership: A guide to understanding leadership development in adolescents*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers retrieved from <https://books.google.com.tr/books>

- Wheeler, W., & Edlebeck, C. (2006). Leading, learning, and unleashing potential: Youth leadership and civic engagement. *New Directions for Youth Development*, (109), 89-97
- Yörük, S., & Akdağ, G. A. (2010). İlköğretim okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarının etkililiği ölçeğinin geliştirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 1, 66-92.
- Zel, U. (2001). *Kişilik ve liderlik*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

EKLER

EK-1. Ölçek İzin Yazışmaları

EK-2. Anket Formu

ANKET FORMU

Sevgili Öğrenciler;

Cevaplandıracağınız anket soruları, Spor Lisesi ile diğer liselerdeki öğrencilerin liderlik özelliklerinin ölçülmesi amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen veriler sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Vereceğiniz samimi cevaplamanız araştırmanın amacına ulaşması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmada iş birliğine gönüllü olduğunuz için teşekkür ederim.

Muhammed Mustafa Mücahit TEKİN
Atatürk Üniversitesi
Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

- 1) **Cinsiyetiniz:** Kız () Erkek ()
- 2) **Sınıfınız:** 9. Sınıf () 10. Sınıf () 11. Sınıf () 12. Sınıf ()
- 3) **Kaç kardeşsiniz:** 1 () 2 () 3 () 4 () 5 ve üzeri ()
- 4) **Ailenizin kaçınıcı çocuğusunuz?** 1 () 2 () 3 () 4 () 5 ve üzeri ()
- 5) **Evde kendinize ait bir odanız var mı?** Evet () Hayır ()
- 6) **Babanızın eğitim durumu nedir?**
İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
- 7) **Babanızın mesleği nedir?**
Memur () İşçi () Serbest Meslek () Emekli () Çalışmıyor ()
- 8) **Annenizin eğitim durumu nedir?**
İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
- 9) **Annenizin mesleği nedir?**
Memur () İşçi () Serbest Meslek () Emekli () Ev Hanımı ()
- 10) **Zamanınızın çoğunu kiminle geçirirsiniz?**
Baba () Anne () Ağabey () Abla () Kardeş () Arkadaş ()
- 11) **Ailenin ortalama olarak ekonomik durumu nedir?**
Düşük () Orta () Yüksek () Çok yüksek ()
- 12) **Genelde okuduğunuz kitap türü nedir?**
Kişisel Gelişim () Bilim-Kurgu () Psikoloji () Biyografik () Edebi Eserler ()
Tarih ()

Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği

MADDELER		Hiçbir Zaman	Nadiren	Ara sıra	Sıklıkla	Her Zaman
1.	Bir işte başarıya ulaşmak için kendimi güdülerim.					
2.	Hedeflerime ulaşmak için çok çalışırım.					
3.	Geleceğe güvenle bakarım.					
4.	İdeallerimin peşinden koşarım.					
5.	Hayal kırıklığına uğrasam bile, ideallerim uğruna çalışmaya devam ederim.					
6.	Yaşadığım sorunların üstesinden gelmek için mücadele ederim.					
7.	Her durumda benim için önemli olan hedeflerimdir.					
8.	Fikirlerimi açıkça söylerim.					
9.	Etkileyici bir biçimde konuşabilirim.					
10.	İnsanlarla kolay iletişime geçerim.					
11.	Arkadaşlarım bir karar alırken bana danışırlar.					
12.	Benim için başkalarını ikna etmek oldukça kolaydır.					
13.	Bir yarışmayı yönetebilirim.					
14.	İnsanları nasıl etkileyeceğimi bilirim.					
15.	Grup içindeki herkese saygılı davranırım.					
16.	Grup çalışmalarında görev paylaşımının önemini hissettiririm.					
17.	Gruba neyin, niçin, nasıl yapılacağını açıkça ifade ederim.					
18.	Bir grup içinde güven ortamı oluşturmaya çalışırım.					
19.	Grup çalışmasında herkesi cesaretlendiririm.					
20.	Arkadaşlar arasında oluşabilecek çekişmeleri düzeltmeye çalışırım.					
21.	Grup çalışmalarının gidişatını olumlu yönde etkilerim.					
22.	Arkadaşlarım sıkıntılarını bana anlatır.					
23.	Arkadaşlarımın söylediklerine ve düşüncelerine değer veririm.					
24.	Başkalarının güvenini kaybetmemeye önem veririm.					
25.	Arkadaşlarıma güvenirim.					
26.	Arkadaşımın bir ihtiyacı varsa yardıma koşarım.					
27.	İnsanlar ile samimi ilişkiler kurarım.					
28.	Karar vermeden önce o konuda gerekli bütün bilgileri toplarım.					
29.	Vereceğim kararlar ilgisi olmayan bilgileri ayırt ederim.					
30.	Toparladığım bilgilerden karar verirken yararlanırım.					
31.	Karar vereceğim zaman elimdeki seçenekleri tek tek gözden geçiririm.					
32.	Bir sorunun çözüm yöntemlerimin tutarlı olup olmadığını anlarım.					
33.	Bir sorun varsa nedenleri üzerinde ayrıntılı bir şekilde düşünürüm.					
34.	Bir sorunun sebepleri ile ilgili tahminlerde bulunurum.					
35.	Sorunlarımı çözerken tecrübelerimden yararlanırım.					
36.	Ülkemi kalkındırmak için elimden geleni yaparım.					
37.	Topluma faydalı çalışmalar yapmaya çaba gösteririm.					
38.	Başkalarına zarar verebilecek davranışlardan uzak dururum.					
39.	Toplumsal kurallara uyarım.					
40.	Toplumsal sorunlarla ilgilenirim.					

Ek-3. Etik Kurul Raporu

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-70400699-000-2300375275
Konu : Etik Kurul Kararı

23.11.2023

DAĞITIM YERLERİNE

Fakültemiz Etik Kurulunun 17.11.2023 tarihli oturumunda alınan E-70400699-050.02.04-2300373818 sayılı, 2023/11 Fakülte Etik Kurulu Kararları konulu belgede yer alan karar metni aşağıya çıkarılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Karar 182: Muhammed Mustafa Mücahit TEKİN'in "Spor Lisesi ve Diğer Liselerdeki Öğrencilerin Liderlik Özellikleri ile Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı çalışma isteği ile ilgili yazısı ve ekleri incelendi. Yapılan görüşmelerden sonra; adı geçen araştırma çalışmasının yürütülmesinin, etik kurallarına uygun olduğuna, oy birliği ile karar verildi.

Prof.Dr. Necip Fazıl KİSHALI
Alt Kurul Başkanı

Dağıtım:
Gereği:
Sayın Doç.Dr. Mehmet Ertuğrul ÖZTÜRK
Muhammed Mustafa Mücahit Tekin

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Muhammed Mustafa Mücahit TEKİN
Doğum tarihi	
Doğum yeri	
Medeni hali	
Uyruğu	
Adres	
Tel	
E-mail	
Eğitim	
Lisans:	
Yüksek Lisans:	
Doktora:	
Yabancı Dil :	